

«Норуот күүһэ — көмүөл күүһэ!» ЭНГИЭЛИ

12+

2019 сыл
Кулун тутар
21 күнэ
Чэппиэр
№ 11 (10696)

1935 сыл алтынны 5
күнүгэр төрүтэммитэ

○ Нам улуунун хаһыата ○

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастыг хаһыата»

БЭҕЭНЭЭ... БҮГҮН... САРСЫН...

Улуус баһылыгын
мунһабыттан
бэлиэтэһиннэр

Электроннай больничнай лиис толоруллуутун ахсаана 960 киһиэхэ тийбит. Икки оҕо төрөөбүт, үс киһи олохтон туораабыт. Балыһаҥа 123 киһи сытар, мантан үһэ ыарахан туруктаах. 244-ОРВИ, 4-сэбиргэхтэти бэлиэтэммит. Үөдэйгэ СР доруобуйатын харыстабылын министрэ кэлэн барбыт. Бу нэдиэлэҕэ ОМС 25 сыллаах үбүлүйдээх тэрээһинэ ыытыллыахтаах. Федеральнай ирдэбилгэ олохсурган, улуус баһылыга анализтары күнүс 12 чааска диэри ылыны соругун туруорда.

Олонхо фондатыгар 4 мөл. солк. тахса үп-харчы киирбит. «АЯМТРАНССЕРВИС» тэрилтэ 1 мөл.солк. көмөлөспүт, эбии 2 мөл.солк. фондага угуох буолбут. Ыһаахтыыр пааркаҥа «Адгезия» тэрилтэ 356 тыһ.солк. суумалаах сахалыы моһуоннаах оҕо оонньуур былаһааккатын туғуоҕа.

Бу нэдиэлэҕэ улууска республикатааҕы фитнес күрэхтэһиитэ, П.П. Юшанов бирийиһигэр оҕолорго хапсабай турнира ыытыллара былааннаар. Ааспыт өрөбүллэргэ Маастардар дэриэбинэлэригэр республикатааҕы керлинг күрэхтэһиитэ ыытыллыбыт. Нам улуунун хамаандата иккис миэстэни ылбыт.

Үөдэй үөрэҕин ситимин баазатыгар улуустааҕы «Сыл учуутала-2019» конкурсы ыытыллыбыт. Бастыгынан Хамаатта саха-француз лицейин информатика учуутала Владилена Москвитин ааттаммыт. Кини муус устарга республикатааҕы конкурска кыттар быраабы ылбыт. Быйылгы үөрэх дьылыгар, барыллаан ааҕынан, 27 үөрэнээччи оскуоланы мэтээлинэн бүтэрэрэ сабадаланар. Бу сыһынара түһүн сөп. Ааспыт нэдиэлэҕэ Маймаа, Фрунзе оскуолалара карантинга олобутттар.

Кулун тутар 18 күнүттэн «Энгиэли» диэн улуустааҕы араадыһа үлэтин саҕалаата. Араадыһа «Хатынчаан» студия баазатыгар үлэлиэҕэ. Сарсыарда 8 чаастан 104.3 долгунна киһэ 8 чааска диэри аһаҕас эфиргэ тахсыахтара.

Республикаҥа Аҕа күнүн көрсө кулун тутар 23 күнүгэр Үөдэй нэһилиэгэр улуустааҕы «Аҕа күрээ» ыгтыллыаҕа. Аҕыс нэһилиэгтэн сайаапка киирбит. Бастыгнар республикаҥа күрэхтэһэ барыахтара.

Бэлиэтэннэ
Л. НОГОВИЦЫНА

Сангарбат буолуохха сатамат!

БЫПААС КЫТААНАХ ТУРГУТУУНУ ААСТА

Кулун тутар 18 күнэ. Дьокуускай куорат сэрии фронун кирбиитин санатта. Сарсыарда 6 чаастан саҕалаан 48 эргин туочукаларыгар саба түһүү, 11 кырбааһын түбэлтэтэ, 2 уматыгы бэлиэтэммит - уопсайынан 26 эргин туочукаларын малынсалын, табаардарын, бородуукталарын урусхаллаатылар.

«Триумф» спортивнай комплекскка буолуохтаах миитингэ Амматтан 120, Чурапчыттан 200, Намтан 70, Покровскайтан 200, Үөһэ Бүлүүттэн 356, Ньурбаттан 290, Майаттан 180, Сунтаартан 550 (!) уонна да атын улуустартан дьон айаннаабыттарын туһунан ватсап ситимигэр тарҕанна. Куорат Хатаһыттан элбэх ыччат, сүрүннээн спортсменнар, миитингэ кэллэллэрэ иһилиннэ.

Манньык суһал түмсүү төрүөтүнэн ааспыт өрөбүлгэ Дьокуускайга киргиз таксист саха дьахтарын олоһор дьэ аттыттан күөс өттүнэн массынаҕа олордон гараастар турар сирдэригэр илдьэн күүһүлээбитэ, ол кэннэ биир дойдулаахтарыгар илдьэн гарааска хаайбыттары буолбута. Дьолго, атаҕастаммыт дьахтар мүчүү туттаран куотан баран полицияга тыллаабыт. Тутатына ирдэбил ыытан буруйдаагы, кыттыгастары туһууттар.

Киһэһилик Комсомольскай болуоссакка дьон түмсүүтэ буолбутугар, төһө да көңүлэ суох миитин диэн ыһан кэбиһпэккэ, былаас бэрэстэбииттэлэ кэлэн сарсыһыгар киһэ 20 чааска «Триумф» комплекскка түмсөн кэпсэтиэбин диэн оруннаах этиитин ылынан тарҕаспыттара.

Куорат мэра Сардаана Авксентьева бэнидиэнник сарсыарда кэли миграннары - киргиз, узбек, таджик омуктары олоһор-үлэлиир сирдэринэн бэрэбиэркэни ытарга ыйыы биэрбит. Ил Дархан Айсен Николаев тус сайабылыанньатыгар «Хаһаайттар сокуоннарын уонна үгэстэрин күөмчүлээччи - ыалдьыт

буолбатах, халабырдыт буолар, онно утарсыахха наада», - диэн бэлиэтээбитэ.

«Триумфка» буолан ааспыт миитини үгүстэр ватсап ситимиттэн, информгентстволар иһитиннэриилэриттэн билсипит буолуохтаахтар. Онон ол хаамытын эрдэбинэстээбэккэ, ааҕааччы болҕомтотун кэккэ түгэннэргэ туһаайыам этэ.

Бастатан, өссө улахан аймаҕан тахсыаһын быраабы харыстыыр уорганнарбыт бу сырыыга олус табатык, тэрээһиннээхтик, дьону-сэргэни түүрдээбэккэ сокуон хараһынан уонна сиэри-майгыны тутуһан үлэлээбиттэрэ тохтоотто. Манна полиция өттүттэн аһары туттуу, ыгыты тахсыбатаҕа балаһыанньаны биллэрдик сымнатта.

Иккиннэн, уустук уонна хайа өттүттэн эргийэн тахсара биллибэт түгэни күөртээһин (баар эбит да буоллаҕына) суоһун кэриэтэ, биитэр мустубут дьон ылыммата. Ол эбэтэр быстах провокацияларга киирэн биэрбэт, бэйэ-бэйэни харыстаһар, уолҕамды майгылаагы буйар-бопсор үтүө хаачыстыбалары ыһыктыбатах эбиһипит. Ол эрэри ончону

түөрэннэгэн тус сорукарын ситиһиэн баҕалаахтар син биир баар буолуохтара, ол хайаан да учуоттаныахтаах.

Үсүһүнэн, салайааччыларбыт биллигин даҕаны элбэх дьону, киэн маассаны кытта миитин бэрээдэгинэн кэпсэтэргэ үөрүйэхтэрэ суоҕа көһүннэ. Манньык түгэннэргэ, дьон кингэ-наара холлубут кэмигэр мунһаахха этиллэр судургу тыллар сымсахтар, дьайыыта суохтар, төттөрүтүн атын сыһыанна, утары турсууга тиэрдиэхтэрин сөп. Онон мантан салгыы бу курдук ыксаллаах, тыһааһынаах мустууларга сөптөөх тылы-өһү таба, чопчу бириэмэтигэр этэргэ, санааны чуолкай тиэрдэргэ үөрэниэхтэрин наада эбит.

Төрдүһүнэн, конгрессы тэрийэн ыһыт, Уһук илин гектары утарыт оппозиция бу сырыыга отой да баарын биллэрбэтэ, Иван Шамаев уонна Сулустаана Мыраан бу кэриэтэ олох да кэлбэтэхтэрэ буоллар ордук эбит. Болуоссат трибунара буолар кыахтара суоҕа көһүннэ, эр дьон уонна ыччат кинилэр тылларыгар-өстөрүгэр букатын да наадыбатылар. (Бүтүүтүн 2-с стр. көр)

2019 сыл- Энгиэлигэ
Олонхо туоната

«АЯМ» - ЫҤЫАХ СҮРҮН СПОНСОРА

Наммыт улуунугар ытыллалар XIII-с Олонхо ыһааһын өйүүргэ тэриллит улуус социальнай-экономическай сайдыытын фондатын салайааччыта А.В. Бочкарев быһааччы үлэлэһэн, олонхобут ыһааҕар генеральнай спонсор быһыытынан үбүнэн көмөлөһөргө «АЯМТРАНССЕРВИС» тэрилтэттэн сөбүлөһүн ылла. Бу ылыктыах кэпсэти түмүгэр «АЯМТРАНССЕРВИС» тэрилтэни кытары «Нам улуунун социальнай - экономическай сайдыытын фондата» 3 мөл. солк. суумаҕа сөбүлэн түһэристилэр уонна инникитин Нам улуунун сайдыытыгар кэскилээх үлэни ытарга кэпсэтиллэр.

«АЯМТРАНССЕРВИС» Россия араас мунуктарыгар тимири суолунан таһааһы таһыыга биир бастыг транспортнай логистическай тэрилтэ буолар. Ол курдук Саха сиригэр «Сила сибиря» газ ситимигэр уонна хотугу улуустарбытыгар таһааһы тиэйэр.

Бу курдук республика иһигэр эрэ буолбакка, Россия таһымнаах тэрилтэлэри кытары Наммыт сиригэр ытыллалар XIII-с Олонхо ыһааһын тэрийэн ытыгы тэрээһиннэригэр фонда үлэтэ тохтоло суох бара турар.

Күндү биир дойдулаахтарбытын, производственной тэрилтэлэри, биирдиилээн урбаанньыттары улууспут инники сайдыытыгар, төһүү күүс буолан, XIII-с Олонхо ыһааһын тэрийиһигэ бука бары биир сомоҕо санаанан күүспүтүн холбоон, кылаапытын киллэрэргэ ыгырабыт!

Наммыт туһугар!

**РЕКВИЗИТЫ
ФОНДА ПОДДЕРЖКИ
СОЦИАЛЬНО-
ЭКОНОМИЧЕСКОГО
РАЗВИТИЯ
НАМСКОГО УЛУСА**

ИНН 1417010525
БИК БАНКА 049805609
К/С
30101810400000000609
НОМЕР р/с
40703810276000001475
Дата открытия 06.02.2019
**НАИМЕНОВАНИЕ
БАНКА:
ЯКУТСКОЕ ОТДЕЛЕНИЕ
№8603 ПАО Сбербанк г. Якутск,
Доп. офис №8603/060,
677007, г. Якутск, ул. Кирова, 29.
Билигини туругунан
Фондага уопсайа
4 мөл. 250 тыһ. 825 солк.
үп киирдэ.**

Улуус нэһиликтэригэр

Үөдэй нэһиликтэригэр улуус баһылыга Юрий Слепцов СР доруобуйа харыстабылын министрин Елена Борисованын көрүстэ. Маннай СССР доруобуйа харыстабылын туйгуна Екатерина Кондакова аата ингэрilibит 5 куйка миэстэлээх участковой балыһатын көрдүлэр.

* * *

Министр персонал үлэтин-хамнаһын, материалнай-техническэй баазатын үчүгэинэн сыаналаата. Инникитин чугас кэм иһигэр интернет ситимин үлэбэ киллэрэллэрин, кыра итэбэстэри туоратарга сьал-сорук туруорда. Санаттахха, телемедицина өнгөтө быраастар үлэлэригэр күүскэ кириэн эрэр. Бу көмөтүнэн интернет

Тыа сиригэр — дохуоттаах үлэни

Кулун тутар 11 күнүгэр СР «Сахаагропем» ГБУ салайааччыта В.Т. Лукин, ТХМ сүөһү иититигэр, племенной надзор, кооперация уонна хаһаайынааһын аччыгы көрүнгэрин Департаментын сүрүннүүр специалистна А.П. Петрова, «Саха агропем» селекционной племенной үлэбэ салаатын начальнига Н.Н. Мордовской биһиги улууспутугар тахсаннар «Дьөһөгөй», «Дайыына», А.И. Сивцев, А.Я. Лукина бааһынай хаһаайыстыбаларыгар сылдьан сүөһү туругун, боруодатын хаачыстыбатын, сүөһүнү көрүү-истиини, аһаты-сиэти хайдах тэриллэрин көрдүлэр-иһитилэр, үлэһиттэри кытта көрсөн сэхэргэстилэр.

* * *

Бу иннинэ II Хомуस्ताах, Көбөкөн, Арбын, Түбэ хаһаайыстыбаларыгар сылдьан балаһыаньалары билсипиттэрэ. Кинилэри улуус баһылыгы солбуйааччы, ТХУ начальнига Е.Е. Гоголев арыаллаата.

Хаһаайыстыбаларга сылдьан баран Василий Тимофеевич нэһиликтэр баһылыктарын көрсөн тыа хаһаайыстыбатын өрө тардарга племенной үлэ сүрүн тирэбинэн буоларын кэпсээтэ.

Күн иккис анарыгар Н.М. Рыкунов аатынан библиотэка республика салайааччылары улуус т/х специалистарын, техник осеменаторын уонна бааһынай хаһаайыстыбаларын мунһан улахан сүбэбэ иһитиннэриилэри Василий Лукин, Софья Тойтонова, Александра Петрова, Ньургун Мордовской уонна ветеринария управлениетин ветеринарнай бырааһа Татьяна Михайлова онордулар.

Василий Лукин: «Эһиги улуускутугар боруодабыт 90-с сыллартан бэттэх олох буккуллан турар. Хаһаайыстыбаларга биэс араас боруода баар буолбут. Манньк үлэһит олох сьыһа. Элбэх киһини кытта кэпсэтибит. Үгүстэрэ симментал боруоданы ордороллор эбит.

Боруоданы тупсарыга күүскэ ылсан үлэлээтэхпитинэ эрэ бородууксуйаны оноруугут улаатыа. Нэһиликтэр дьаһалталара тэрээһин үлэни күүһүрдүөхтэрин, үлэ ытыллыгытын хонтуруолга тутуохтарын наада.

Республикабэ сылгы

ДОРУОБУЙА — БУ СҮДҮ БААЙБЫТ

иититигэр 24 племенной хаһаайыстыбалаахпыт. Олортон иккитэ Нам улууспутугар баар. Ынах сүөһү иититигэр 8 племенной хаһаайыстыбалаахпыт, о.и. биир саха ынабар. Эһиэхэ биир да хаһаайыстыба суох. Ынах сүөһү уопсай ахсааньтан племеннойа 2% эрэ. Бу быстар мөлтөх таһым.

Дьингэр, племенной сүөһү 10-12% тийиэхтээх. 10 тыһыынча төбө племенной сылгылаахпыт. Бу уопсай ахсаантан 5,6% эрэ. Ирдэбил быһытынан төбө ахсаана

рудахтаахпыт. 2025 сылга диэри сизмэлээһин 60% тизриллээхтээх. Искусственной сизмэлээһин өнгөтүн иһин төлөбүр урут 800 солк. буолабына, быйылгыттан 1140 солк. буолуоҕа. Хаттаан сизмэлэти босхо буолуохтаах.

Сүөһүнү көрүү-истиини, аһаты санитарнай-гигиеническэй ирдэбиллэрэ сорох хаһаайыстыбаларга тутуһуллубат эбит. Хотоннор кырабаастар, сибизһэй салгын ситэ кирибэт, аһылык састааба, хаачыстыбата мөлтөх.

Халлаан сылыйда, сүөһү-

нөнгө нэһиликтэ суох анализ специалиһы кытары сибээс олохтоон, ыарыһах доруобуйатын тургутуохтарын, эмтэни хаамытыгар сүбэ-ама ылыахтарын сөп.

Салгыы 202-с уураабынан ылыллыбыт «Модельное штатное расписание» тула кэпсэтигэ нэһиликтэни кытары көрүстүлэр. Министр мунһах кэмигэр саҥа сүүрэн кирибэтинэ участковой балыһа үлэтигэр туох уларыһы кириэрин билиһиннэрдэ. Бастаан туран, балыһа төгүрүк суукка буолбакка, күннээбэ расписаниенан үлэлиир буолуоҕа. Бу суотугар балыһаба эмтэнэр киһи ахсаана лаппа үрдүөбэ диэн эттэ.

Олохтоохтор: «Күнгэ иккитэ дэриэбинэ биир түгэбиттэн сылдьар уустук буолуо-

ҕа», — диэн этии киллэрдилэр. Онуоха министр: «Сагаан хаампат ыарыһахтарга быраас бэйэтэ тийиэн миэстэтигэр систимэ эбэтэр укуол туруорар эппиэтинэстээх», — диэн хоруйдаата. Үөдөйдөр түмүк тылларыгар: «Балыһа үлэтин чааһын уруккунан, специалисттары сарбыйбакка, үлэлэригэр хаалларыахха», — диэн санааларын эттилэр.

Улуустаабы киин балыһа кылаабынай бырааһа Иван Замятин уонна улуус баһылыга Юрий Слепцов: «Балыһа учуоттаан туран сөптөөх быһаарыһы ыларга үлэ ытыахпыт», — диэн эрэннэрдилэр.

А. КОЛМОГОРОВ,
«Нам улууһа»
МТ пресс-секретара

БЫПААС КЫТААНАХ ТУРГУТУУНА ААСТА

(Бүтүүтэ. Иннин 1-кы стр. көр)

Бэһининэн, саамай кылаабынайа диэххэ дуу, былаас бу сирэй көрсүһүүтүн бири таба өйдөөбүт курдук — өрөбүл күн күүһүлээһин манньк өрө турууга быстах төрүөт буолбутун. Дьин иһигэр тастан кирибит омуктар бас баттах барыһыла, олохтоох дьону атабаастааһыннара, хабыр сьыһаннара уонунан сыллары быһа өйгө-санааҕа мунһуулан, дьаптайыллан, били кутургуйа иринэрэн тэстибитини тобоостуох кэмгэ тобо биэрдэбэ.

Былырыын бүрээттэр манна майгылыгы түбэлтэбэ эмиэ өрө турбуттара иһилибитэ. Тувинецтар сахалары ураатыыр, өйүүр сагалара эмиэ иһилиннэ. Хабаровскайга даһаны үлэ миграннарыттан сылайыттар, сахалары сөбөр-махтайар иһитиннэриилэр кэлэллэр.

Ону тэнгэ дьон бу курдук уордайара олох ыраан иһэригэр, үлэ суоһуттан, дохуот дьобуһуттан, кыраулахан тойоттор айбардаһыннарыттан о.д. түмүллэн, кыһы-аба ыгыллан тахсан манньк араллаанҕа эби төрүөт буолбутун сөпкө өйдөөтүлэр иһи?

Айсен Николаев республикабэ миграция политикаһын сааһылыгыгар федеральной киин өйбүлүн толору ылыаба дуо диэн саарбахтааһын баар. Бу салааба корупция ийэтэ-аҕата чингээн сыгара кистэл буолбатах, ол чиновниктар аһы-сиин олоор хоруудаларын туран биэрэхтэрэ дуо? Төттөрүтүн омуктар икки ардыларыгар тыһааһыны күүртээһингэ буруйдаан туруохтарын сөп.

Билигин эһит тыл олоххо кириэрин кэтээн, тэннээн көрөр кэм өр буолуо суоҕа. Дьон бэйэтин күүһүн, кыаһын билиннэ, оһон уһун болдьоххо уталыһпакка республикабэ, Дьокуускайга бэрээдэги олохтуурга уолдыаста. Ол уһаан-кэнгээн, араас көрүнэр тэрээһиннэригэр ыгыллан умнууга хаалан, аһыах ыһынан кэли омуктар туох да буолбатаһын курдук эмиэ бас баттах бардахтарына былаас иккис тургутууну аһара олус уустуктардаах буолуоҕа.

В. КАСЬЯНОВ

БОРУОДА КЭХТИИТЭ ҮТҮӨБЭ ТИЭРДИБЭТ

10-12% буолуохтаах. Республика үрдүнэн ортотунан 1 фынахтан 2300 кг үтүү ыбыт. Племенной хаһаайыстыбаларга көрдөрүү 3500 киилэ. Сыл ахсын сүөһүбүт ахсаана аһыһы турар.

Сүөһүтэн ылыллар бородууксуйаны үрдэтиигэ күүскэ үлэлиэхтээхпит. Эһиги улуускут атыттардааҕар географическай балаһыаньатынан, айылҕатынан бары улуустартан лаппа үчүгэй балаһыаньалаах. Сагаан тэриннэххитинэ элбэби ситиһэр, тыа хаһаайыстыбатын аһыах сылыннан атабаар туруорар кыахтаахпыт.

Племенной үлэбэ суолта биэрэн үлэлээтэххитинэ, искусственной сизмэлээһини кыайа туттааххытына үчүгэй хаачыстыбалаах элбэх сүөһүлээх буолуоххут. Оһон 20 хонук иһигэр улууска племенной үлэни сүһүбэр туруорууга тыа хаһаайыстыбатын сайыннарыга 5 сыллаах программа бырайыагын бигэргэттэрэн үлэни тэтимнээхтик саҕалыаххытын наада».

Александра Петрова: «Биһиги Департаментыт биир сүрүн программанан, 17 хос программаларынан үлэ ытыгар. Ааспыт 2018 сылга судаарыстыбаннай соруудабы 97,5%, о.и. ынах сүөһү ахсаанын 94,4% толордубут. Эһи 99%, үтүү 98,6%. Искусственной сизмэлээһин сорууда республика үрдүнэн 78% толорулунна. Ынах уопсай ахсааньтан 37,2%-на искусственной сизмэлээһининэн хабылынна.

Нам улууспутугар искусственной сизмэлээһингэ үлэ быстар мөлтөх.

Республика үрдүнэн 2019 сылга ынах уопсай ахсааньтан 48% сизмэлииргэ со-

нү таһырдыа таһааран чэччи-тиэххэ наада. Сүөһүнү хотонно сизмэлээһини былааннаан тэрийэн төрүөх сүрүн өттүн тохсунньу, олунньу ыйдарга ыларгына үлэлиэххэ наада. Оччоҕо үт да элбиэ, төрүөх төрөлкөй буолуута ситиһилиэ. Осеменениены ытыгы учуота, отчуота олох мөлтөх.»

Татьяна Михайлова: «Улуус бюджетитан бороскуллары аттааһынна 4 сыл устата үп көрүллэр буолан, босхо аттаан кэллибит. 2018 сылга 1449 төбөнү аттаабытпыт. Быйыл 1835 төбөнү аттаахтаахпыт. Быйыл үбүлээһин көрүллэрэ, көрүллүбэтэ боппурос.»

Софья Тойтонова: «Содурууттан аһалыы боруоданан наһаа үлүһүйүмүөххэ наада. Манна кэлэн кыайан адаптацияламаттар, ыарытталлар. Осеменатордар хамнастара аһары кыра, ол үлэ көдүүстээх буолуутугар охсор.»

Ньургун Мордовской: «Искусственной сизмэлээһин бырыһыана атын улуустардааҕар эһиэхэ намыһах. Сүрүн болдомтону бааһынай

Сүрүн сорук — племенной хаһаайыстыбалары элбэти. Боруоданы улуустарынан арааран иити ирдэбилэ хайаан да тутуһулуохтаах.»

Екатерина Стручкова: «Сүөһү боруодата олох буккулунна. Боруоданы тупсарыгы аһыах сылыннан кыаллыбата буолуо. Кадрдары бэлэмнээһингэ үлэ мөлтөх. Үлэ ыараханьттан, хамнас кыратыттан эдэрдэр өр үлэлээбэттэр, үлэһит кэлбэттэр. Племуучуоту үчүгэйдик ытыахха наада. Осеменатордарынан дьон бастынын, үлэбэ эппиэтинэстээбин кэпсэтэн үлэлэтиэххэ наада.

Племенной сүөһүнэн хааччыһы республикатаабы программаба улуус хаһаайыстыбаларын киллэриэххэ наада. Дьаһалталар ыйга биридэ техник-осеменатордар ытыгар үлэлэрин туһунан иһитиннэриилэрин истиини олохтуохтарын наада. Нэһиликтэр дьаһалталара бэйэлэрин кыахтарынан искусственной сизмэлээһини ытыһыга туттуларын матырыяалларынан хааччыһыга үлэлэһэн кэллилэр.»

И. ИВАНОВ

УЧУУТАП, ОҔО БАСТЫҢ ДОҔОРО

Үөрэх эйгэтин ситимигэр ааспыт нэдиэлэҕэ бастыҥ учууталы талбыттар. Педагогтар үгэскэ кубулуйбут улуустаабы күрөстэрэ Үөдэй орто окуолатыгар ытыллыбыта. «Учитель года» ааты ылар иһин быйыл 13 учуутал кытына. Түмүгэр бастыҥынан саха-француз лицейин информатикаҕа учуутала Владилен Москвитин ааттанна. Итиэннэ муус устар 1-5 күннэригэр Дьокуускайга ытыллар республикатаабы күрөскэ кыттар быраабы ылла. Бэлиэтээн эттэххэ, лицейгэ кини бэһис бастыҥ учуутал буолла. Ол курдук, өссө 1994 сыллаахха С.С. Новгородова (алын сүһүөх кылаас учуутала), 2004 с. В.Н. Сивцев (саха тылын уонна литературатын учуутала), 2005 с. М.Д. Находкина (алын сүһүөх кылаас учуутала), 2010 с. О.Н. Протопопов (география учуутала) улууска бастыҥ учуутал аатын ылбыттар.

Эдэр учуутал лицейгэ биридэлээхтэрин кытта күрөстэһэн, бастыҥынан ааттанан улууска кыттар быраабы ылбыт. Итиэннэ кини «Саха сиригэр эрэл» диэн анал бэлиэтэ. Бу түөскө анныллар бэлиэни СР үөрэҥин министрствота бастыҥ үлэлээх учууталларга инээр. Эдэр учуутал эрэ барыта манньк бочуоттаах бэлиэтэ тиксигэт. Конкурскэнииттэн тутта, Владилен Николаевич, 4 үөрэнээчтин кытта Бүтүн Россиятаабы робототехника күрэхтэһиитигэр барбыт. Биһиги кинини кытта Москвитан быһа кэпсэтибит. Онон дойдутэбэр сүрээтиитэн интервьюу сэргии аабын.

– Владилен Николаевич, үтүө күнүнэн! Ааҕааччыларга бэйэҥи билиһинэриң дуо?

– Мин 2004 сыллаахха саха-француз оскуолатын бүтэрбитим. СГУ математика уонна информатика институтун «Теории и обучения информатике» кафедратын бүтэрбитим. Үөрэхпин бүтэрээт да, үөрэммит оскуолабар, билиһинитинэн лицейгэ үлэли кэлбитим. Үлэлээбитим номноо онус сылыгар барда. Кэргэннээхпин, икки оҕо-лоохпун.

– Учуутал быһыытынан бастагы ситиһиниң туюх этэй?

– Маннайгы улахан ситиһим 2011 сыллаахха республикатаабы робототехника күрэхтэ үөрэнээччилэрим маннайгы миэстэни ылбыттар буолар.

– Учууталлаабыгыҥ ырааһыт, уон сыл буолбут, кэтээн көрүүгэр, билиһини үөрэнээччи уонна бэйэҥ кэминээҥи үөрэнээччи туюх уратылаахтарый?

– Билиһини үөрэнээччигэ бэйэтин сайыннарыгар усулуобуйа, кыах барыта баар, онон кинини интэриһиргэтэрин, сөхтөрөрүҥ ыарахан.

– Информатика аныгы кэм үөрэҕэ буоллаҕа...

– Оннук, ол эрээри сүрүн предметтэргэ кириһибэт, 7-с кылаасан саҕалаан үөрэттиллэр.

– Бу предмети үөрэтэргэ саамай кылаабынайа тугуй?

– Информатиканы үксүн математикаҕа дьобурдаах оҕолор түргэнник ылыналлар. Оҕо толкуйдуур дьобурун күүскэ сайыннары – информатиканы үөрэтиги сүрүнэ буолар.

– Төһө элбэх выпускник информатиканы кытта сибээстээх үөрэҥи таларый?

– Үлэлээбитим тухары 10-тан тахса оҕо информатиканы кытта сибээстээх үөрэҥи талбыта.

– Авторский ньымалааххын дуо?

– Авторский ньыма суоҕун кэриэ-

тэ, судургутук оҕо доҕор буолан, оҕо бэйэтэ талбыт сыалын ситиһэригэр көмөлөһөбүн.

– Методический үлэҕэр интернетти туттаҕын дуо?

– Метод. үлэҕэр интернет күүскэ көмөлөһөр, тоҕо диэтэр, билигин сана сайдан эрэр робототехника предметигэр учебниктар суохтарын кэриэтэ.

– Информатика учууталларын квалификациятын хайдах үрдэтэллэрий?

– Квалификация үрдэтэргэ атын учууталлартан туюх да ураты суох. Мин маннайгы категориялаахпын, үс сыллаабыта көмүскээбитим.

– «Учитель года» күрөскэ туюх санаатан кыттарга санаммыккыны?

– Учууталлаабыт ыстааһым күрөскэ эппиэттир буолла диэммин кыттан көрөргө санаммыт. Манньк ис хоһоонноох күрөскэ бастагыбын кытынным.

– Холбур онгостор учууталлааххын дуо?

– Үөрөспит учууталларбын барыларын холбур онгостобун. Кинилэр

үгүс көлүөнэ бэйэлэрин дьыалаларыгар бэриһиилээх, чабылхай специалистары иитэн-үөрэтэн таһаарбыттар.

– Нам улууһугар кими эмит ааттыаххын сөп дуо?

– Бары бастыҥнар.

– Эдэр учууталларга тугу сүбэлиэҥ этэй?

– Ыарахаттартан чаҕыйбакка, талбыт суолгутунан баран иһин диэн сүбэлиэм этэ.

– Билигин Москваҕа сылдьабын. Бу туһунан кэспии түс эрэ.

– Билигин бу Москваҕа 11-с төгүлүн ытыллар «Робофест» диэн робототехникскэй фестивалга кыттыһыны ыла сылдьабыт. Кыттар көрүҥмүт «Робокарусель» диэн, бүтүн дойдун үрдүнэн ытыллар олимпиада буолар. Теоретическэй чааһыгар МГУ-га баран олимпиада соруудаһын суоттуохтаахпыт. Фестиваль практической чааһыгар «Робокспедитор», «Робогородки», «Робозстафета» диэн 3 араас соруудаһы толорор роботтары оноруохтаахпыт. Маны тэнэ биир этабынан собеседование буолар, оҕолор онгорбут роботтарын туһунан экспертэргэ сииһилии кэспииллэр.

Манньк Бүтүн Россиятаабы күрэхтэргэ 2013 сылтан кыттыбыт. 2013 сыллаахха Иркутсккай куоракка «Робосиб» диэн фестивалга «Траектория» уонна «Биатлон» диэн күрэхтэргэ үөрэнээччилэрим бастаабыттар. 2015 с. Москваҕа «Робофест» фестивалга «Биатлон-профи» диэн көрүҥнэ бастаабыттар, биһр хамаандам «FLL» диэн көрүҥнэ биэс бастыҥ иһигэр ааттаммыттар. Итиэннэ күн бүгүҥнэ диэри манньк улахан ситиһиилэр кэлэ иликтэр, куруук 5-7 буолан хаалабыт. Баҕар бу сырыбытыгар бастыҥнарга ааттаныахпыт.

– Владилен Николаевич, кэспииһиң иһин махтанабыт, ситиһиилэри баҕарабыт!

Лена НОГОВИЦЫНА

БАСТЫҢНАР ҮБҮЛҮӨЙДЭЭХ СИЙИЭСКЭ

Соторутааҕыта, олунньу 20-21 күннэригэр Москваҕа Россия бааһынай хаһаайыстыбалары уонна кооперативтарын ХХХ-с сийиэһэ буолбута. Онон Нам улууттан Е.И. Стручкова, бааһынай хаһаайыстыбалар уонна кооперативтар ассоциацияларын бэрэссэдээтэлэ, «Борохой» ТХПК салайааччыта А.Х. Новиков, «Кулаада» б/х салайааччыта Р.Г. Лукин уонна хаһаайыстыба үлэһитэ М.В. Лукина, «Лазурный берег» туристической бааза салайааччыта В.Г. Винокуров (II Хомуस्ताах) кыттан кэллилэр. Улахан мунньах үлэтин, туруорбут соруктарын уонна тугу туруорсубуттарын туһунан делегаттарбыт манньк сырдаттылар.

– Бу сугулаан төһө кворумнааҕый, кимнээх кытыныллар?

Екатерина Стручкова: Үбүлүөйдээх сийиэс Москва куорат мэриятын дьэитигэр буолбута. Барыта 700-тэн тахса киһи кэлбит, ол иһигэр 500-тэн тахса делегат уонна ыҥырыылаахтар (Германия, Финляндия, Белоруссия, Казахстан фермердэрэ, фермердэр Аан дойдутаабы түмсүүлэрин президентэ Тео Де Ягор) кыттыһыны ыллылар.

Россия тыатын хаһаайыстыбатын министрэ Патрушев Дмитрий Николаевич, кини 4 солбуйааччыта, АККОР президентэ, Госдума депутата Плотников Владимир Николаевич, Госдума депутата Федерация Сэбиэттэн биһр дойдулаахпыт Борисов Егор Афанасевич,

«Россельхозбанк», «Росагролизинг» салайааччылара фермердэри кытта көрсөн, санаа атастаһан, инники соруктары туруоран, хардарыта былааннаах үлэлээһингэ икки өттүттэн интэриэс баарын бигэрэтэн тарҕастылар.

Саха сириттэн 44 киһилээх, Россия үрдүнэн иккис улахан делегация кыттыһыны ылла, ол иһиттэн 36 делегат. Сийиэскэ СР ассоциациятын

хуну, аччатыһыны, пенсияны үрдэтигини, «Меркурий» программатын, отчуоттааһыны судургутууну, тыа хаһаайыстыбатын нолуогун (ЕСХН) аччатыһыны туруорустубут. Балары быһаарыыта уонна чэпчэтиилээх кредиттээһин, сирини туһаныы боппуруостарыгар бэйэбит көрүүлэрбитин, этиилэрбитин киллэрдибит».

Афанасий Новиков: «Хоту сир тыйыс усулуобуйатын

сыаналара тэнэ суоҕар, граннары элбэтэн ыччаты үлэҕэ тардыыга, сүөһүнү атыылаһыыга, ылыыга компенсацияны көрүүгэ уо.д.а. суолталаах боппуруостарга тохтоотулар.

Тыа сиригэр дьахталлар оруолларын туһунан кэспэти АККОР иһинэн дьахталлар хамсааһыннарын чэрчитинэн ытыллына. Бэһиэ буолан онно кыттан бэйэбит көрүүлэрбитин үлэһиннибит. Госдума депутата Максимова Светлана Викторовна дириҥ ис хоһоонноох кэспэтин иһиттибит.

Сийиэс делегаттара тыа хаһаайыстыбатын производствотын туруктаах онорууга туһайылыбыт дьаһаллары олохтуур, күрөстэһэр кыахтаах, хаачыстыбалаах бородууксуйаны, аһы-үөлү дэлэйдик онорон дойдуну толору хааччыһыны ситиһэр, үлэ онорон таһаарытын үрдэтэр, тыа сирин дьоно ололлоругар, үлэлиллэригэр сөптөөх усулуобуйаны тэрийэр, бааһынай уонна кэтэх хаһаайыстыбалары сайыннарыыга туһайылыбыт сударыстыба өттүттэн өйбүлү оноруу туһунан резолюцияны ылына».

– Туризм сайдыытыгар туюх көрүүлэр баалларый?

Василий Винокуров: «Тыа сиригэр туризм биһр дохуоттаах салаа буолуон сөбүн Домодедово таһыгар баар А. Черкасов салайар фермерскэй хаһаайыстыбатын холбуругар көрөн итэҕэйэн кэлибит. «Бу салаа тыа сиригэр сайдыан сөп эбит диэн» өйдөбүл үөскээтэ».

– Сийиэс туһунан эийэхэ өссө туюх өйдөбүл хаалла?

Матрена Лукина: «Фермердэр диэн үлэҕэ эрэ бэриһиилээх буолбакка, киһилии сыһыаннарынан, аһаҕас, элэккэй майгыларынан, ырыаҕа – тойукка, кэрэҕэ үтүөҕэ тардыһыларынан киэн дууһалаах дьон эбит диэн этиэхпин баҕарабын. Осетиннар үңкүүлэрэ, кубаннар ырыалара, биһиги сахалар оһуохайбыт барыта ситим буолан сийиэс үлэтин сэргэхситтэ, киэргэттэ».

Екатерина Стручкова: Сийиэс кэмигэр бастыҥ үлэлээх фермердэр наҕараадаланнылар, олор истэригэр Саха сириттэн 11 бастыҥ үлэһит, онтон үһэ Нам улуутун бастыҥ фермердэрэ. Хамаҕаттан улуус бастыҥ фермерэ В.А. Герасимов «Россия үтүөлээх фермерэ» диэн мэтээлинэн бэлиэтэннэ. Ону Хамаҕатта нэһилиэтин күнүгэр үөрүүлээх быһыыга аҕалан туттардыбыт.

Түгүмүрэн туһунан, Россия фермердэрин ХХХ-с юбилейдаах сийиэһигэр үлэни-хамнаһы аахсыбакка, бэйэлэрин үптэринэн олус көхтөөхтүк дьону сөмөбөлөөн, түмэн сылдьыбыт Р.Г. Лукинна, бэртээхэй ырыалаах-тойуктаах, оһуохайдаах М.В. Лукинаа, элбэх сүбэлээх-амалаах А.Х. Новиковка махталбын тиэрдэбин. Инникитин да улуустарын аатын, чиэһин элбэх тэрээһиннэргэ кыттан ааттагыһытара диэн эрэллээхпин, бары үтүөнү, бастыҥы баҕарабын.

Кэспэти И. ИВАНОВ

президентэ А.Е. Артемьев, СР Тыа хаһаайыстыбатын министрэ А.П. Атласов, Ил Түмэн тыа сирин уонна аграрнай политика комитетын председателэ А.М. Находкин уонна республика атын улуустарыттан делегаттар сырыттылар.

– Удуустан барбыт делегаттар ханнык боппуруостары туруорустугут?

Радик Лукин: «Саха сирин делегаттара ГСМ сыанатын хонтуроллаан олохтоо-

учуоттаан суол-иис, бородууксуйаны астааһын, батары боппуруостарыгар болгомтону туһайары туруорустубут».

Екатерина Стручкова: «Сийиэс делегаттара элбэх этиини саҕа олоххо кириэхтээх федеральной программаларга этилэр. Кыра формалаах уонна кэтэх хаһаайыстыбалары (ЛПХ) кооперативтар нөҥүө өйөөһүҥнэ, тыа хаһаайыстыбатын уонна промышленнай бородууксуйа

Былаас уонна норуот

Украинаҕа президент быыбара буолара олох чугаһаата. Кандидаттар киирсиллэригэр урут соччо биллибэтэх (эмиэ Трамп курдук) комик, шоумен Владимир Зеленскэй диэн киһи бастаан иһэр. Соцопрос көрдөрүүнэн, киниэхэ быыбардааччылар 40% куоластарын биэриэх курдуктар үһү, Тимошенкоҕа 18%, онтон Порошенкоҕа 9%.

Зеленскэй диэн киһи нуучча өс хоһоонугар этиллибитини «как черт из табакерки» (табах хаатын иһиттэн абааны ойон тахсыбытын курдук) тахсан кэллэ. Бу 41 саастаах,

УКРАИНА: БЫЫБАР ИННИНЭ

«Квартал» диэн ааттаах аралдьытар (развлекательнай) программалаах, дойдуну кэрийэн гастроллуу сылдьар, телевизорга шоулары көрдөрөр, сериалларга онгорор, кэргэнинэн Еленалыын хас да элитнэй дьиэлэрдээх, хас да сиедэрэй массынаалаах бизнесмен киһи дириллэр. Россияҕа эмиэ бизнес хампааньынаах үһү. «Норуот былааһа» диэн программа онорбут, онно хас биридди оҕо пааспарыгар судаарыстыба баайыттан ананар счөттөөх буолуохтаах үһү. Кини куоһурунан салайааччылары харса суох күлүү-элэкс оҕостуу, бырачыастааһын быыбара диэн буолар эбит. Эмиэ бэйэтин номнуо президентинэн биллэриммит, Венесуэла Гуайдатын курдук. «Президент соҕотох, ол — мин» диэн суруктаах бан-

нердары уулуссаларга ыйаталаабыт сорох политиктар этэллэринэн, кинини куолаас хайытааччы дириллэр эбит. Быыбар буолуон иннинэ эбэтэр иккис туурга кыайдабына даҕаны миэстэтин «газовой принцессаҕа», «уһун суһуохтаах кыыска» Тимошенкоҕа туран биэриэн сөп диэн сабаҕалыыллар.

Оттон Тимошенко наар Порошенканы утары компроматынан киирсэр, Порошенканы МВД-ны, Аваковы кытта иирсипиннэрэ сатыыр, националистары бэйэтигэр тардар. Олор Болуоссаттарга митинг оноро-оноро Порошенканы хаайан кэбиһиэх буолаллар. Өссө Тимошенко рейтингин үрдэтээри көрсүһүүлэргэ бэйэтэ ырыа ылыыр буолбут, ол курдук София Ротару короннай ырыатын «Червона рута» диэни

ыллаан муннанаар үһү.

Порошенко аптарытыата күн-түүн түһэн иһэр. Быыбардааччылары кытта көрсүһүүлэргэ дыахтары да сирэйгэ таһыйбыт, дыонор бэргэһэлэрин даҕаны хастыы тарпыт, муннулары да эрийтэлээбит, быһата күлүгээнни быһыылары онорбут. Бара сатаан, очко хомуйсаары социальной боппуруоһу тупсарыах, элбэх оҕолоох дыахталларга, кырдыаҕастарга пенсияны үрдэттиэх буолар. Биһиэхэ Россияҕа да үгэс буолбут эрэнэриинэн киирсэр.

Онон Украинаҕа ким президент буолбутун—буолбатаһын муус устар 1 күнүгэр (сымыйалыыр күнүгэ) истэрбит буолар, Россияны кытта сыһыан ортотунан тупсубат чинчилээх.

Улуус нэһиликтэригэр

ЭР ДЬОН ИСТИН ЭБЭР ДЭЛЭРЭ

Бастакы Хомуустаах нэһилиэтин «Алгыс» норуот айымньытын киинигэр (дир. А.Н. Новгородова, уус-уран салайааччы А.Г. Мылаханова) үтүө үгэскэ кубулуйбут кэрэ аңардар күнүнүн көрсөр тэрээһиммит уопсайа 300-чө киһини түмтэ.

Бу кизһэни ыһтаары нэһилиэк эр дыонун түмсүүтэ эрдэттэн культура үлэһитэрин кытары кэнсиэр торумун былааннаан, кэрэ аңардарга сибэкки дьөрбөтө бэлэхтээн, киири биллиэтинэн бириис оонньотон, бэрт истин кэнсиэри көрдөрүлэр.

Эр дыон толоруутугар ылбаҕай ырыалар, сэргэх үнкүүлэр, көрдөөх сыанкалар олус үчүгэйдик толоруллан саала иһигэр ытыс дохсун тыаһа биир кэм ньиригийэ олорто. Кэнсиэр быһыгар эр дыон аатыттан ураты, сыаналаах бириистэр оонньонон сүргэни көтөхтүлэр. Ол курдук кылаан бирииди (15 000 тыһ. солк.) нэһилиэк эдэр ийэтэ Саниа Петрова бэлэх тутан үөрүүтэ үксээтэ. Хас биридди көрөөччү бу кизһэттэн дуоһуйан, күлэн-үөрэн, мичээр аргыстаах тарҕастылар.

Дьэ ити курдук, Хомуустаахха эр дыон түмсөн үгүс тэрээһиннэргэ күүс-көмө буолаллар. Сүрүн тэрийээччилэринэн үлэни өрө туппут бастың суоппар, билигин бочуоттаах сынньаланна олодор Николай Сивцев, нэһилиэк депутата, МАУ АРТ тэрилтэ салайааччыта Руслан Баишев буолаллар.

Нэһиликтэрин, биир дойдулаахтарын туһугар ис сүрэхтэриттэн кыһаллар эр дыонноох түүлбэ дурдалаах-хаххалаах кэриэтэ сарсынны күнү эркин курдук эрэллээх көрсөр.

А. МЫЛАХАНОВА, I Хомуустаах

Өбүгэ үгэһин умнума!

ТОРҔО БУРУО УНААРЫЙДА

П.П. Ядрихинский — Бэдьээлэ аатынан Олонхо дьэтигэр көмүлүөк оһоҕу онороннор бастакы аал уоту отуннулар. Ааспыт сылга Олонхо дьэиэтэ материальной-техническэй баазатын бөһөргөтүүгэ 625 тыһ. солк. грант ылбыт. Онтон 456 тыһ. солк. республика субсидията, сороҕо эбии үбүлээһин быһыытынан «Ленскэй нэһилиэк» МТ дыаһалтатынан көрүллүбүт. Онон араас таһымнаах өрөмүөннүүр үлэлэри ыһпытылар.

Үөрүүлээх түгэнигэ «Оһоухай» түмсүү, Олонхо дьэитин үлэһиттэрэ, Ленскэй нэһилиэк баһылыга кыттыһыны ыллылар. Көмүлүөк оһоххо бастакы уоту оттон алгысчыт Петр Охлопков сиэри-туому толордо. Оһохчут Гаврил Черноградскийга махтал сурук уонна сэмэй бэлэх туттардылар.

Гаврил Черноградский — Төлөн: «Уус-Алдан Бороһонуттан сылдыһын. Кыысһын Сааскылаананы кыра эрдэбиттэн куруутун илдьэ сылдьан көмөлөһүннэрэбин, ханнык баҕарар оһоҕу кылааткалыыр. 2000 сылтан бэттэх ураты оһохтору оноруунан дыарыктанан саҕалаабытым. Билигин туругунан уопсайа икки сүүстэн таһа оһоҕу онордум. Өссө да сакаастар бааллар, ким хайдах баҕалааһынан оноробун. Кырдыаҕас оһохчуттар урут-уруккуттан үөрэтэллэр, сүбэлиллэр этэ. Оһох оноруу элбэх кистэлэннээх, ону тутустаххына айар дьөбүр сайдар, инникитин суол аһыллар», - диэн оһохчут санаатын үллэһиннэ.

Көмөлүөк оһоҕу онороругар сыбааҕар дойдутун буорун туттар эбит, онон бэйэтэ буор илдьэ кэлбит. Оһох муостаттан буолбакка сиртэн оһоһулан тахсыбыт. Баһаарынай ирдэбилгэ толору эппиэттиир. Оһохчут, бэйэтэ эппитин курдук, дыон санаатынан онорор. Ол курдук, бу оһоххо харысхал бэлиэлээх, иһит уураар (чороон, кытһыйа) долбуурдаах.

С. АРГУНОВ

Кэрэ зйгэтигэр

СИМЭХ КЭРЭТИН САКААСТААТЫЛАР

Олонхо ыһыаҕар бэлэмнэни үлэлэр чэрчилэринэн кулун тутар 18 күнүгэр Дьокуускайдаағы «Уран саха» ювелирной фирма Нам сэлэһиннэтин Олонхо дьэитигэр үрүн көмүс сиймэхтэр быыстапка-атыыларын тэрийдэ.

Бу күн улууспут кэрэ аңардара илин-кэлин кэбиһэрдэри, бастыһалары, дыахтар, эр киһи араас кээмэйдээх курдарын, бөбөхтөрү, ытарҕалары, үрүн көмүс туттаахтаах дэйбиридэри атыыластылар, бабаларынан сакаастаатылар. Эр киһи курдара тирииттэн оһоһуллубуттар, үрүн көмүһүнэн киэргэтиллибиттэр. Дьахтар курдара олоччу үрүн көмүстэн тураллар. Киэргэллэр төһө көмүс састааптаахтарыттан, киэргэтиллэриттэн, моһуоннарыттан көрөн сыана араастаһар.

Бу сырыыга оһоһуктар 3 ый, муус устарга, ыам, бэс ыйдарыгар, уһатыылаах болдьохтоох төлөнөр уонна бэйэн кээмэйгинэн сакаастыыр буолангыһын атыылаһааччыга олус табыгастаах атыы-кутуу тэрилиннэ. Сорохтор бу күн тутатына уу харчынан төлөстүлэр. Уһатыллыбыт болдьоххо ылааччылар мобильнай банк нөнүө төлөһөллөр. Сакааһы төлөбүр толору оһоһуллубутун кэнниттэн ылаһын. Бу күн сыана удамыр, 20% чэпчэтиллээх уонна атыылаһааччы баҕата учуоттанар буолан, сакаас элбэх киирдэ.

А. КОРЯКИНА

ВЕНЕСУЭЛА: БЫҢЫ-МАЙГЫ СЫТЫЫРХАЙАР

Венесуэла диэн дойдуну 1498 сыллаахха Колумб арийыта, 1821 сылга дьэри Испания колонията этэ. Симон Боливар салалтатынан колонияттан босхоломмота. Нэһилиэнньэтин 66% метистэр, 7% индеецтэр, онтон атыннара араас омурктар. Сүрүн баайа — үрдүк хаачыстыбалаах нефть.

Нефть сыаната урут 1 баррель 150 долларга турар эрдэһинэ Венесуэла бааныгар доллар балысханник кутуллара. Урукку президент Уго Чавес Венесуэлаҕа социализмы тутар былааннааҕа. Дьадаҕыларга босхо квартира, ый аайы бороудукта набора босхо түнгэтэллэрэ, айанна босхо тариф көрүллэрэ. Босхоҕо үөрэммит нэһилиэнньэ тыа хаһаайыстыбатынан дыарыктаммат буолбута, тыа хаһаайыстыбата эстибитэ, дыон үксэ куоракка көһөн испиттэрэ. Биһиги Россиябытыгар маарынныыр быһыы-майгы буолбута, аһы-үөлү тас дойдулартан тиэйэр буолбута. Онтон 2008 с. нефть сыаната 3,5 төгүл намтаабыта, норуот аччыктаан барбыта, дойду салалтатын аптарытыата түспүтэ. Уго Чавес өлбүтүн кэнниттэн талыллыбыт президент Николас Мадуроһу (хаартыскаҕа) бырачыастааһын буолбута, улахан оппозиция үөскээбитэ.

Ону Америкалар обургулар мүччү тутуохтара баара дуо? Ханнык эрэ дойдуга норуоттар национальнай, религиознай, сири-уо-

ту былдыһы боппуруоһа сытыырайдаһына ону күөттээн бизэрэн, бэйэ-бэйэлэрин кытта сэриилэһиннэрэн, онтон ону «бэрээдэтииргэ», «демократияны» олохтуурга көмөлөспүтэ буолан, бэйэлэрэ сэриилэрин киллэрэн айбардыһар — АХШ уодаһынаах ньымаҕа буолар.

Онук уодаһынаах политиканан АХШ Сэбиэскэй сойууһу ыстарбыта, Украинаҕа майдааны тэрийбитэ, Югославияны, Ливияны, Ирагы урусхалаабытара, Сирияны аймыахтарынан Россия армията тохтоппута.

АХШ кигитинэн билигин Гуайдо диэн киһи: «Венесуэла дьыннээх президент мин буолабын!», - диэн биллэрдэ. Аан дойду судаарыстыбалара эмиэ икки ағы хайыннылар: АХШ, Аргентина, Австралия, Бразилия, Канада, Колумбия, Эквадор, Перу — Гуайдо диэки буоллулар, оттон Россия, Китай, Иран, Мекси-

ка, Куба, Турция, Сальвадор — Мадураны билинэллэр. Өскөтүн Мадуро правительственной армията уонна Гуандо оппозиционнай күүстэрэ сэриилэһэн турдахтарына, АХШ үгэс курдук «бэрээдэги олохтуу» сэриитин киллэрэргэ бэлэм, ону Мадуро диэки буолааччылар таах көрөн олоһотторо буолуо. Улахан сэрии көрдүгэнэ тахсыан сөп.

Саңардыы Мадуро Кубаҕа кэлэ сылдыһыт диэн суруйаллар. Икки социализмы тутта сатыыр президенттэр туох сыаллаах көрсүбүттэрэ биллибэт. Мадуро бука Куба сигаретатын тарда, саахарын амсайа эрэ таах сылдыһыбатах буолуохтаах.

Аны эмиэ соторутааһыта Россия улахан самолета Венесуэлаҕа баран кэлбит. Тугу илпитэ-аҕалбыта эмиэ эскириэт. Биһизиннэрэ эмиэ умналаһа дуу, нефть көрдөһө дуу сылдыһыбатахтара буолуо.

СЭКИ

НАМ ОҢУОХАЙЫН СӨРГҮТҮӨБҮН

Нам улууһугар олонхобут ыһаага буолара хонон турдах айы чугаһаан иһэр. Улуус нэһиликтэригэр араас хайысханан элбэх үлэ ытыллар. «Энсиэли оһуохайа» түмсүү салайааччыта Т.И. Евсеева, «Үһүс көлүөнэ» түмсүү салайааччыта А.С. Ядрихинская араас идэлээх дьону түмэн, элбэх тэрээһиннэри ыытан, улустарынан сылдьан, «Нам улуунун дьоно дуо?» дэтэн, үгүс сэнээрийини, махталы ылбыттарга хаһыс да сыла буолла.

Ааспыт нэдиэлэҕэ II Хомустаахха саҥа тутуллубут балаҕанга, музейга, оскуолаҕа сылдьан нэһилиэк олобун-хамнаһын билистилэр. Оскуола оҕолоругар, «Хомус» оҕо саадын иитиллээччилэригэр оһуохайга; улахан дьонго сиэлинэн оҥоһуктарга, кыбытык тигийгэ, массажка маастар-кылаас ыттылар. Л.П. Черноградская улуу оһуохайдыт С.А. Зверев туһунан ахтыы онордо. Т.И. Евсеева, О.Н. Ядрихинская, М.М. Бястинова, Н.И. Хордогосова кылыһахтаах, энээркэй куластарынан оһуохай таһаардылар.

А тын улустар оһуохайдара тэтимнээх, түргэн буолан, кэнники кэмгэ ону батыһан этээччи элбээтэ.

Сахалар уус-уран байбыт-дуолбут – сахалыы таҥаспыт. Омук быһытынан уратыбытын сахалыы кизгэллэр кэрһэлиллэр. Биһиги, намнар, киз туттар биир дойдулаахпыт, СР народной худуоһунньуга, биллиилээх иистэнньэн Анна Николаевна Зверева аан дойду түһүлгэтигэр, Францияга, Японияга, Англияга, Италияга, айар үлэтин быыстапкатын тэрийэн саха омук ойуулуур, кизгэтэр искусствотун көрдөрөр кыагы ылбыта – биһиги киз туттуубут.

Анна Николаевна биир улахан соругунан өйүгэр, илиитигэр тутта сылдьар биһиги эдэр көлүөнэҕэ тиэрдии буолар. «Анна Зверева авторскай оскуола» регионнаагы уопсастыбаннай тэрилтэ иһинэн элбэх норуот маастардара иитиллэн табыстылар.

Биллиилээх иистэнньэн авторскай бырайыагы чэрчитинэн кулун тутар 14 күнүгэр Нам сэлиэнньэтин А.Ф. Шестаков аатынан норуот айымньытын дьэитигэр «Саха таҥаһын араҥаччылыыр, кизгэтэр кистэлэнгэ» дьэн научнай семинар тэрийэн ытта.

Бу сырыыга Анна Николаевна Андрей Саввич Саввиновы, ХИФУ философия кафедратын сэбиэдиссэйин, философскай наука докторун; Татьяна Гаврильевна Старостинаны, Ем. Ярославская аатынан кыраайы үөрэтэр музей фондатын сэбиэдиссэйин; Кристина Петровна Ксенофонтованы, ХИФУ хотугу норуоттар культураларын уонна тылларын үөрэтэр институт 4-с курсун студенын ыһынан дьону-сэргэни араҥаччылыыр саха таҥаһын кизгэтэр кистэлэнгин кэпсэтиллэр.

Семинар научнай салайааччыта – филологическай наука доктора, ХИФУ профессора, «Культурология» кафедратын сэбиэдиссэйэ Людмила Степановна Ефи-

намнар, биһиги, энгээритэн, сыгыйан намыһыннык этэр оһуохайбыт умнууга хаалары гыммыта дьиксиннэрэр. Хата, ону өйдөөн «Энсиэли оһуохайа» салайааччытыгар көмөлөһөр, түмэр киһибит М.М. Бястинова Нам улуунун оһуохайын сөргүтүүгэ бэйэтинэн ылсан үлэлэһэ сатыыра хайҕаллаах суол. Оһуоха Нам культуратын үлэһиттэрэ өйүөхтэрин, көмөлөһүөхтэрин наада.

Салгыы дьоро кизэ ырыата-тойуга саҕаланан, кэрэ эйгэ биһигэр бигэнэн, дохсон ытыс тыаһынан доһуһуолла-

нан, биһиртэн-биһир талба талааннар тахсан истилэр. Эдэр саастарыттан ырыаны аргыс оҥостубут сыана бөгөрөөннэрэ Т.И. Евсеева, З.И. Егорова, А.С. Степанова, Л.Д. Рехлясова, Л.Е. Пестрякова, ансаамбыллар, дуэттар, квартеттар олохтоох мелодист И.Г. Гоголев баянҥа доһуһуолунан ыллаатылар. Кэрэ аҥардар үнүкүү алыбыгар ылларан имигэстик хамсанан, музыкага уйдаран эргичийэ-урбачыйа үнүкүүлэбиттэрэ ураты ийиини сахта. Л.П. Черноградская, А.И. Колпашикова, А.Д. Сыромятникова,

А.В. Алексеева «Цыганскай»; Үһүс көлүөнэ оскуолатын үнүкүүтүн бөлөбүн «Башкирскай», «Быттык-быттык Маарыйа», «Любимый мой»; Саргылаана Бочкарева сольнай үнүкүүлэрэ үрдүк таһымна толорулуннулар.

Хоһоону дьонго тийимтиэ гына ааҕы ураты талааны, дьобуру эрийэр. Улууска, республикага конкурстарга кыттар О.Н. Ядрихинская С.П. Данилов «Олонхо олоҕо» дьэн хоһоонун олус үчүгэйдик аахта. А.А. Иванова туттан-хаптан, көрөн-истэн, түргэн тэтиминэн кыһа-хо-

то тутан, чабырҕабы хомоҕой тылынан чабылхайдык толордо. «Булка атаары араллаана», «Дьүөгэлэр» дьэн сыанкалары республикага ытыллар уус-уран кэрүү дипломаннара, лауреаттара Л.Д. Рехлясова, А.А. Иванова уобараска киирэн оонньообуттара биһирэннэ. Саха таҥастаах кыттааччылар «Сахам Далбар Хотуннара» ырыа доһуһуолунан тахсан нуоҕалдыыа хаампыттара кэрэхсэниэн кэрэхсэни.

Олонхо ыһааҕын тэрээһиннэригэр сүрэхтэрин баҕатынан күүс-көмө буола сылдьар аҕам саастаах дьоммут баҕаларын толорон, анал дьэилиэххэ-уоттуохха. Саха омук сиэрин-туомун, тылынан уус-уран айымньытын кэлэр көлүөнэ ычакка тизэрдээччилэргэ махтаныабын, өйүөбүн! Кинилэргэ чэгийн доруобуйаны баҕарабыт. Өрүү бу курдук сүрэхтэрин сылааһынан, истин-сылаас эйгэлэринэн атыттарга холлобур буолан, этэнгэ сырыттыннар.

Л.Е. ПЕСТРЯКОВА, общественная корреспондент, II Хомустах

мова.

Ыаллыы сытар Хаҥалас улуунун көмүс илиилээх маастара Х.Н. Герасимова аһыгылы суумкаларын; Нам улуунун маастардара В.И. Борисова, А.С. Матвеева, Хаҥалас улуунуттан Д.С. Игнатьева кыл сэлээпэлэрин; З.Д. Понохова мааныга кэтиллэр дьахтар үтүлүктэрин, Намнаагы «Түөлбэ» оҕо киинин педагога М.А. Корякина уонна Хатырыктан Тамара уонна Валентин Васильевтар кылынан оҥоһуктарын быыстапкатыгар элбэх киһи сылдьан сэргээн көрдө-иһиттэ. Маны сэргэ кинигэ быыстапката тэрилиннэ.

Дьобуускайдаагы хотугу норуоттар культураларын уонна историяларын үөрэтэр музей фондатын харайар салаатын специалиһа Т.Г. Старостина сахалыы таҥас комплеги; ХИФУ 4-с курсун студентката К.П. Ксенофонтова дьахтар үтүлүктэрин тигии, кизгэтии кистэлэннэрин үлэһиннилэр.

Анна Зверева: «Нэһилиэк баһылыктара, уруккунан кинээстэр, сэлэли хаамыыга

сөп эбит дии санаатым. Хатырыкка эмиэ илиилэригэр талааннаах дьон баалларын бэлиэти көрдүм. Кинилэр үлэлэрин ситэрэн-хоторон биэрдэххэ, киһи тарбахха

Михайлович Павловы, «Сахабулт» тэрилтэ ген. директорун, көмөлөһүннэриэхпитин сөп. Киниэхэ бачча түүлээх, кутурук наада дьэн сайаапка түһэриэххэ.

АЙАР ДЬОБУРУ ТОПОРУ АРЫЙЫАХХА

Ат тэрилин кизгэлин тизгэр маастардар бары биэнсийэлээх дьон, үптэрэ-астара кырыымчык. Онон быйыл саҥаан үбэ-аһа көстүбэтэҕинэ, эһиил да төлүүр гына кэпсэтиэххэ. Талааннаах дьоммутун көбүлээн, өйөөн, кинилэр кыахтарын толору арыйыахха.

Людмила Степановна Ефимова, ХИФУ «Культурология» салаатын сэбиэдиссэйэ, профессор, филологическай наука доктора: «Алтынньытан саҕалаан Нам улууну Олонхо ыһааҕар бэлэмнэнэн, араас таһымнаах семинардары ыттыбыт. Бүгүн ХИФУ философия салаатын сэбиэдиссэйэ, философия доктора Саввинов Андрей Саввич, Анна Николаевна уонна мин буоламмыт семинар теоретическай чааһын биэрдим. Тэрээһин практической чааһыгар элбэх маастар бэйэтин санаатын

үлэһиннэ. Е. Ярославская аатынан музей фондатын сэбиэдиссэйэ Татьяна Гаврильевна Старостина харытскаларынан көрдөрөн кэпсэбитин истээччилэр наһаа сэргээн иһитилэр-көрдүлэр. Оттон Анна Николаевна саха таҥаһын, аксессуарын, куру, кизгэллэри туох матырыяалынан хайдах тигиэххэ, кизгэтиэххэ сөбүн көрдөрбүтүн дьон олус астыннылар, сөхтүлэр-махтайдылар. Аны манньк семинары Хаҥалас улууну аһытыахпыт.

Бүгүн нэһилиэк баһылыктара, культура үлэһиттэрэ, норуот маастардара, нэһиликтэртэн, кырата, 2-3 киһи кэлэн кыттыбыта буоллар, дьонго-сэргэҕэ наһаа туһалаах семинар буолуо эбит. Мин санаабар, аһыах киһи иһиттэ. 30-ча киһи баарыттан, 20-чэ киһи хойука диэри интэриһиргээн дьарыктанна. I Хомустаахха туһунан оҥоһуктарга аһытты семинарга 82 киһи сылдьыбыт буолабына, бу олох аһыах.

Манньк семинардар ис хоһооноро хатыламмакка уратытык бараллар. Бүгүн нэһиликтэр суолта биэрэн тоҕо кутуллан кэлиэхтэртэр этэ. Элбэх тэрээһин биһир кэмгэ ытыллан, дьон кэлиитэ мөлтөх дии санаатыбыт. Эрдэттэн сүбэлэһэн, тэрээһиннэр бэйэ-бэйэлэрин мэхэйдэспэт курдук дьаһаныахха баара.

Мин Нам улуунун дьонугар-сэргэтигэр эрэнэбин, итэбэйэбин. Айар куттаах талааннаах дьонгут, маастардарыг элбэхтэр. Аҥардас эһиги улуускуттун 7 норуодунай худуоһунньук төрөөнүөскээн тахсыбыттара. Дьобуускайга, атын улуустарга олоһор, тэрилтэлэри салайар, биллиилээх биһир дойдулаахтаргытын кытта ситимнээхтик үлэлигиит. Улуускут баһылыга Ю.И. Слепцов дьону түмэр үлэҕэ улахан болгомтотун уураары олус сыналыыбыт».

А. КОРЯКИНА

миинэн киирэр аттарын кизгэлин сиздэрэйдик онорон, кэнники музейга көрдөрүүгэ туар гына олохтоохтук дьаһаныахха.

Көбөкөнгө этэрбэс билэтин наһаа үчүгэйдик оһуруонан тигэр иистэнньэн баар эбит. Кини оһуруонан сиздэрэй ат кизгэлин оһуруон

баттыыр сиздэрэй оҥоһуга тахсыһы.

Онтон моойторук тигийтигэр «Түөлбэ» оҕо киинин үлэһитэ Марфа Алексеевна Корякина үлэһинэн сөп. Кини тигиэн олус баҕарар гынан баран, тиин кутуруга көстүбэт эбит. Манна биһиги биһир дойдулаахпыт Михаил

Улуустаагы бэтэрээн сәбиэтэ спонсордан, улуус федерациятын кытта Аҕа дойдуну көмүскээччилэр күннэригэр сахалыы остуол оонньуутугар иккис төгүлүн күрэхтэһии тэрийэн ыыттылар. Бэрэссэдээтэл Михаил Сергеевич Баишев Нам улуунугар сахалыы остуол оонньуута сайдарыгар болжомто уураар.

25/3 (биэс эргиртэн ордук) хабаан М.С. Семенова бастын түмүгү көрдөрдө. 87 саастаах оонньооччулар, Намтан Егор Иванович Петров, Хатырыктан Егор Кириллович Собакин, күрэхтэһии саамай аҕа саастаахтарынан буоллулар. Хатын Арыылар (сал. Д.М. Елисеев) сынныалан кэмигэр бириистээх оонньоу ыыттылар. Хатырык хамаандата хамаанданан түмүккэ бастаан, көһө сылдыар кубогунан, гра-

сыбат. Улууспут күрэхтэһиилэригэр ити ирдэбил кириэрэ уолдьаспыт дии санаатым.

Чаҕылхай оонньооччулары көрөн улахан дуохуйууну, астыныны ылыбыт. Уопсайа 170.000 солк. суумалаах бириис оонньоно. В.Г. Дмитриев оҕолоро мунутуур кыайылаахтарга - улахан дьонго 30 тыһ., оҕолорго 10 тыһ., тэрилтэлэр бөлөхтөрүнэн бастаабыттарга сыаналаах бириистэри олохтообуттар.

ЭДЭРДИИ ЭРЧИМИНЭН

Кини дойдутугар Мэнгэ Хангаласка хабылык, хаамыска оонньоута нэһиликтэр икки ардыларыгар культурнай-спорттивнай эстафетага өрүү киллэриллэн, үгүс киһи оонньоур. Өбүгэ оонньоутун маастардара бааллар. Мэнгэ Хангалас улууһа республикаҕа биһир күүстээх хамаандалаах. Намна да бу спорт көрүнгө сайдар кыахтаах.

Ол курдук олунньу 26 күнүгэр улуус бэтэрээннэрин балаҕаныгар 7 нэһиликтэн 36 спортсмен хабылык, хаамыска халтылар. Ордук хоту нэһиликтэр кытыннылар. Маймаҕа нэһиликтэ төһө да аҕыйах нэһиликтэннэлээбин иһин, толору хамаандалаах, формалаах кэлэн кыттыны ылан, үөрэнэн, көрөн барда. Көбөкөн хамаандата ыраах диэбэккэ, күрэхтэһиигэ өрүү кыттыра хайҕаллаах.

Модут, Хатырык нэһиликтэриттэн кэнники сылларга элбэх оонньоочу тахсан эрэр, күрэхтэһиилэргэ өрүү кытталлар, ол иһин сайдаллар. Үгүс улахан нэһиликтэр хамаанда туруорбатылар. Кырдык, күрэхтэһии көрүнгө элбэх. Ол эрэн, төрүт оонньоубут туоратылыа суохтаах. Бу көрүн элбэх ороскуоту эрэйбэт - остуол, хабылык, хаамыска уонна баҕа санаа, дьарык эрэ наада. Мэтээлгэ да тиксибэккэ, күрэхтэһиигэ кытты спортсменна элбэти биэрэр: көрөн үөрэнэр, маастарыстыбатын үрдэтэр, элбэх дьон ортотугар уолуйбакка, аралдьыйбакка оонньоур буолар. Кыайы түргэнник кэлбэт, элбэх дьарыктаныы наада.

Күрэхтэһии үс бөлөххө ыытылынна. 1-кы бөлөххө бастаабылар: М.С. Семенова, Н.Н. Сандулин, 2-с бөлөххө: М.Л. Лукинова, Д.М. Елисеев, 3-с бөлөххө: О.Н. Ядрихинская, Е.И. Петров. 30 хабылыгы 1 мүн. 21 сөк., хаамысканы

мотанан наҕараадаланна. 2-с миестэҕэ Модут, 3-с миестэҕэ Көбөкөн таҕыстылар. Ити курдук бэтэрээн дьоммут сааһырдыбыт диэн олонор хаалбакка, эдэрди эрчимнэрин ыһыктыбакка, спорду өрө тутан, күрэхтэһэн, санаа атастаһан, эһиилги күрэхтэһиигэ ким кубогы ылар диэн санаалаах тарҕастылар.

Ыаллыы улууспут нэһиликтэ Найахы аатырбыт норуодунай хорунан, үгүс ырыаһыттарынан, үлэһит дьонунан биллэр. Кэлигини сылларга нэһиликтэ сахалыы остуол оонньоууга сайынна. Манна оҕо уһууһунан саҕалаан бары оонньооллар, сөргииллэр. Ол түмүгэ - Найахы оскуолатын 11-с кылааһын үөрэнээччигэ Дарина Потапова сахалыы остуол оонньоутун маастара. Ыаллыы сыйтар Бааҕаҕай нэһиликтиттэн Ян Готовцев эмиэ Найахы күрэхтэһиилэрин ааһан маастарга тийэ үүммүтэ.

Найахылар бу күннэргэ республикатаагы турниры бэһис төгүлүн кыайа тутан ыыттылар. Турниры Владимир Георгиевич Дмитриев кэриэһигэр оҕолоро, оскуола, нэһиликтэ, улуус көмөлөөн тэрийэллэр. В.Г. Дмитриев учууталынан, Дүпсэ оскуолатын дириэктэринэн, «Найахы» совхоз парткомунан, культура салаатын сәбиэдиссәйинэн үлэлээбит. Сахалыы остуол оонньоутун тарҕаааччы, ытыктанар, убаастанар киһи эбит.

Барыта 14 хамаанда, (Ньурбаттан, Сунтаартан, Бүлүүттэн, Дьокуускайтан, Намтан, Мэнгэттэн, Чурапчыттан, Амматтан, Уус Алдан нэһиликтэриттэн) 146 кыттааччы кытынна. Күрэхтэһии биһир уратытынан хабылыгы сүүс бырыһыан көхсүгэ түһэрэн оонньоуту буолла. Көрөргө олус үчүгэй, судьуйалыырга мөксүөр тах-

Биһиги улуустан 5 улахан киһи, «Сайдыы» оҕо кииниттэн 7 оҕо кыттыны ылыбыт. Улахан дьонго миестэҕэ тиксибэтэрбит да, чаҕылхай оонньооччулары көрөн, үөрэнэн, саҕа быраабыланан оонньоон боруобаланныбыт. Оҕолорбут Дима Протопопов 1-кы, Мамаев Владик 2-с, Дамир 4-с миестэ буоланнар, харчынан бириис туттулар. Оҕолор ситиһиилэрэ - А.Н. Винокурова салайааччылаах «Сайдыы» оҕо киинин үлэтин түмүгэ. Төрөппүттэр оҕолорун өйөөн, бачча ыраахха үбүлээн, арыаллаан бараллара хайҕабыллаах суол.

Оҕо уһууһунан икки ардыларыгар күрэхтэһии сыллата ыытыллар эбит. Уус Алдан улуунун уһууһунан 30-ча оҕото 20 устуукалаах хабылыгынан күрэхтэстилэр. Оҕолор дьонунук туттан, сыаллаах-соруктаах оонньоотулар. Манньк үлэ биһиги улууспутугар кыалла илик.

Бу улахан турнирга Найахыттан Ушницкая Мария Иосифовна 7 сиэнинэн кытыннылар. 4 оҕото араас мэтээллэргэ тигистилэр. Мария Иосифовна үөрэтээччи, уһууһааччы эрэ буолбатах. Кини сыл айыы оҕолорго, улахан дьонго бэйэтин бириһигэр күрэхтэһии тэрийэр.

Ити курдук турнир олус тэрээһиннээхтик ааста. Кэлэр сылга манньк турнир биһиги улууспутугар биллэр тренер, Нам улуунугар сахалыы остуол оонньоутун саҕалаабыт А.П. Ушницкай кэриэһигэр иккис төгүлүн ыытыллыахтаах. Онон эстафетаны тутан үлэбит салҕанар.

Никольскай нэһиликтэ 2018 сылы түмүктүүр дьоро күн буолан ааста. Спорт араас көрүннэригэр түөлбөлөрүнэн күрэхтэһии сарсыардаттан саҕаланна. Ол курдук, сахалыы остуол оонньоутугар, дуобакка күрэхтэһиилэр тэрилиннилэр. Остуол оонньоутун федерациятын 4 киһилээх делегацията маастаркылаас ыытта, судьуйалаата. Барыта 13 киһи кытынна.

Бириэтилээн оонньоур, оонньоон сөптөөх спортсменнар бааллара үөрдэр. Нэһиликтэ баһылыга А.К. Кривогорницын кыттыбыта үтүө холобур буолла. Федерация аатыттан нэһиликтэ баһылыгар А.К. Кривогорницын уонна спортиструктор Н.К. Герасимовага сахалыы остуол оонньоутун өйүүллэрин, сайыннаралларын иһин махтал-бытын биллэрэбит.

М. ОХЛОПКОВА,
федерация салайааччыта

КЭСКИЛЛЭЭХ СПОРТСМЕННАР

Кулун тутар 13-15 күннэригэр Дьокуускайга «Дохсун» спортивнай комплекса, көңүл тустууга XXI-с сайынгы Олимпийскай оонньоолар үрүн көмүс мэтээлин хаһаайына Александр Иванов бириһигэр, 2002-2003 сыллаах төрүүх оҕолорго, Саха республикатын үөрэнээччилэрин спартакиадатын суотугар кириэр, республикабыт улахан таһымнаах күрэхтэһиигэ ыытылынна. Барыта 9 ыйааһынна 150-тан тахса оҕо бу күрэхтэһиини киэргэттилэр.

Күүстээх састаапка Нам улуунун хамаандатын үс уола: 51 киһилэҕэ Саша Иванов (тренерэ В.С. Стрекаловскай), 55 киһилэҕэ Алеша Парников (тренерэ К.С. Павлов) уонна 65 киһилэҕэ Саша Баишев (тренерэ В.С. Стрекаловскай) бэһис миестэлэри ыланнар бастакы ситиһиилэрин биллилэр. Маны таһынан, 51 киһилэҕэ Дьокуускай 3-с нүөмүрдээх спортивнай оскуолатын итиллээччигэ, биһир дойдулаахпыт Коля Охлопков (Үөдэй) чемпион үрдүк аатын ылла. Кини тренердэрэ республикаҕа уонна россияҕа биллибит маастардар М. Каженкин, И. Соркомов буолаллар.

Кулун тутар 16 күнүгэр Намнаагы оҕо спортивнай оскуолатыгар саахымакка «Нам улууһа» МТ комплекснай спартакиадатын суотугар кириэр, нэһиликтэр икки ардыларыгар хамаанданан бастыыр иһин күрэхтэһии ыытылынна. Уопсай хамаанданан түмүккэ 24 очкону ылан Хамаҕатта нэһиликтин хамаандата кыайылаах таҕыста, иккис миестэҕэ 20 очколаах Модут нэһиликтин уонна 19 аҕаар очколаах Ленскэй нэһиликтэ хамаандалара таҕыстылар. Онтон үс бөлөххө: бастакы бөлөххө — Хамаҕатта, Ленскэй, Хатын Арыы; иккис бөлөххө - Модут, Намнаагы техникум, 11-с Хомустаах; үһүс бөлөххө — Арбын, Бөтүн, Фрунзе нэһиликтэрэ миестэлэстилэр.

Америка Холбоһуктаах Штатын Колумбус куоратыгар «Арнольд Классик» диэн саамай үрдүк күүһү туһанар фестиваль ыытылынна. Ол курдук, бу сылын ахсын ыытыллар, «Арнольд Спорт» фестивалга уопсайа 80-ча спорт араас көрүнгө кириэр. Интэриһинэй тэрээһингэ барыта 20-тэн тахса тыһыынча киһи араас дойдуттан кыттар эбит. Россия хамаандатын аатыттан мас-рестлингэ биһир дойдулаахпыт Сардаана Осипова кыттан, россияттан бастакынан чемпион үрдүк аатын ылан, анал чемпионнар курдарын хаһаайката буолла. Кини утарсааччыларын барыларын 2:0 ахсаанынан кыайталаата.

Кулун тутар 16-17 күннэригэр Хатырыкка уһулуччулаах государственнай уонна биллиилээх политической деятель М.К. Аммосов аатын үйэтитэр кубогун ылыы иһин волейболга XXIII-с төгүлүн күрэхтэһии ыытылынна. Эр дьонго - 7, дьахталларга - 6 хамаанда мустан, ким ордук бэлэмнээгин көрдөрдүлэр. Ол курдук, эр дьонго Хатырык, КСК (Нам), Партизан уонна дьахталларга Хатырык, Хамаҕатта, КСК (Нам) хамаандалара ити бэрээдэгинэн миестэлэрин үллэһиннилэр. Быһылыгы сыла бэйэлэрин биһир дойдулаахтарын аатын түһэн биэрбэккэ, Хатырык хамаандата ордук бэлэмнээх уонна түмсүүлээх буолбута кэрэхсэбиллээх!

Кулун тутар 16-17 күннэригэр Уус Алдан улуунун Чарангар үгүскэ кубулуйбут өбүгэлэрбит көрүннэригэр - сахалыы ох саанан ытыыга республикатаагы турнир ыытылынна. Ааспыт нүөмүргэ суруйбутум курдук, бу да сырыыга, Нам улуунун хамаандатын биһир бастын охчута Петр Калачев, «Куобах» сыалыгар - 8, «Кус»-ка - 16 уонна «Тиингэ» - 24 очколары хомуйан, уопсайа 48 очколаах бастакы миестэҕэ таҕыста. Манна биһир дойдулаахтарбыт, гиррэфэ СР спордун маастара Афанасий Дьячковскай (10+14+12) уонна дьахталларга Надежда Егорова (7+8+12) очколары хомуйан, уон күүстээх ытааччылар ахсааннарыгар киридилэр.

Кулун тутар 17 күнүгэр Дьокуускайга «Сэргэлээх уоттара» культука киинигэр, бодибилдингга «Гран-при Саха» диэн республикатаагы күрэхтэһии ыытылынна. Күрэхтэһиигэ «фитнес-бикини» диэн дьахталлар категорияларыгар Намтан төрүттээх биһир дойдулаахтарбыт Анастасия Ядреева уонна Мария Винокурова кытыннылар. Үөдэй кыргыттар билигин В.А. Катеров диэн тренер дьарыктыыр кулуубугар дьарыктаналлар. Күрэхтэһии түмүгүнэн Настя иккис, онтон Мария сэттис миестэни ылылар. Кыргыттар иккин куоракка үлэлиллэр.

ОНТУОН

Дойдум дьоно

Ыраас, чэмэлкэй күн тыа сафатын сандарда тыгар. Халлаан кизэтигэй быһытыйда. Хотуттан тымны кураас тыал үрэр. Онуоха тииттэр төбөлөрө куугунастылар. Уйбаан сүрдэбин ыксаан иһэр. Кини сырдыгы былдыасынан, им сүтэ илигинэ үүрэн иһэр сылгыларын хааһаха тиздэ охсуон баһарар. Ону билбитти миинэн иһэр көбөчөр атын, сөп буола-буола тэһиинин бүк батталыыр. Ата хаамытын эйтэ.

Республикаҕа айылҕа күчүмэйдэриттэн, кыстык ыарахаттарыттан тутулууга суох, сыллата үлэлэригэр үрдүк көрдөрүүлэри ситиһэр бастын сылгыһыттар ахсааннара элбэхтэрэ. Кинилэр ортолоругар Нам улунун М.К. Аммосов аатынан совхоз сылгыһыта Тихонов Иван Николович сылгы иитиитин салаатыгар отуттан тахса сыл ситиһиилээхтик үлэлээбитэ. Бу уһун сыллар усталарыгар кини элбэх баай уопуту муспуга. Кини олоорор, үлэтир сиригэр хас да сылгы баазаларын тутуспуга, мань сэргэ сылгыһыттарга үтүө сүбэһит этэ. Иван Николович үлэлээбит сылларын усталаах-туораларыгар араас ыарахан кыстыктар кэлэн аастыгара. Уйбаан дьыл ханнык да

СЫЛГЫ МААСТАРА УЙБААН ТИИХЭНЭН

кэмигэр ат миинэр ырын тула кэрийэн көрөр идэлээбэ. Маныха убаһаны, тыйы араары, тиһири тингэһи уонна атыы үөрүн туругун кэрийэн көрүү, ааҕы, саасы төрүөххэ ийэ сылгыны бэлэмнээһин үлэлэрин кэмигэр онороро. Көлө атын кыһын уонна сайын көрдөөн булуу уонна да атын үлэлэр көрдөөһүнэ суох барбаттара. Онон сылгыһыт үлэтин үгүс күнэ-дьыла ыһыыр үрдүгэр барара. Сылгыны көрдөөн

булуу уустук уонна мындыр үлэ. Кыһынны тымны күннэргэ наадалаах сылгыны булбакка, хас эмэ көс сирдэринэн сылдьан баран куранах эргиллэн, биір күн онугар хас да күнүг барыан сөп. Соробор өр кэмгэ көрдөөн булбут сылгыны түүн хараҕаҕа ылларан хаттаан сүтэрэн, куоттаран кэбиһэр түбэлтэтэ эмиз баара. Маннык түбэлтэлэргэ кини саамай чугас доборо, миинэр мингэтэ – Уолчаан диэн көбөчөр ата этэ. Эмиэ бэйэтин курдук сылгы үлэтигэр уһундук эриллит буолан, хаһаайына үүрэн иһэр сылгыларын хас хамсаныларын кэтии иһэр буолан куоттарбат этэ.

Уйбаан сири-дойдуну үчүгэйдик билэр, эбиитин булчут дьобурдаах буолан, үөр сылгы суолун сонордоон, хайа таһаайытынан ханна барбыттарын үөрэтэн, толкуйдаан, сылыктаан билэрэ. Сылгыны көрдөөһүн бэрт элбэх уустуктардаах, түбүктөрдөөх ыарахан үлэ. Соробор сарсыарда үүтээниттэн хоннон баран ыраах түһэн хаалан, дьонноох үүтээни булбакка,

лээх доборо, сүпшүтү булааччыта, куотары күөйээччитэ, ата тардыһара, сыыдам сырыылааҕа – миинэр ата буолара.

1975 сыллаахха сылгыга үлэбэ ыларыгар миэхэ аты

туттарбыта, сылгыһыт икки аттаах буолуохтаах диэбитэ, биір дээрэ көлүллэр кэмигэр, иккиһэ сынньанар, тыһын ылар. Эбэтэр сайын – биірдиилээн курулаан баран, кыһыныгар миинэбин. Эргиччи мииниллэр ат наһаа сылаамсах буолар.

Урукку сылгыһыттар, аны санаатахха, сылгыга олус сымнаҕастык сыһаннаһаллар эбит. Маннай сылгыһытын үлэтир кэминэрбэр, Уйбаан сылгыларга олус сымнаҕас, наһыл, бытаан этилэр. Атыы үөрүн эбэтэр ыччат сылгыны үүрүүгэ, эн кинилэргэ олох чугастарыгар тийиэххэр диэри налыччы турар, үүрэн аһаларбар наар хаамынан кэлэр буолаллара.

Дьэ, ити курдук кырдыас сылгыһыт наадалаах сүбэлэрин кэнники өр сылларга үлэтир кэминэрбэр өрүү кэнгэтэн, сайыннаран, тупсаран, киниттэн төрүөттээн сылгыһыт уустук идэтин балай да толору баһылаатым.

Иван Николович пенсияҕа тахсарыгар отделениетын сылгытын миэхэ туттаран хаалларбыта – 700 төбөнү. Ити курдук күннэр-дьыллар аастахтарын аайы урукку аастыт хонуктар ордук санааҕар күндүтүйдэн иһэргэ дылылар.

Николай ШАМАЕВ, Модут ветеран сылгыһыта

Күннэтэ көрөр дьоммут

«Кыыс кэрэтэ сааһы санатар,
Ийэ буоллабына сайынынан сапсыһар.
Көмүс күһүнүн оҕолорунуун көрсөр»

К.Д. Уткин — Нүһүлгэн

Ийэ... Күн сиригэр киниттэн күндү киһи суох. Ийэ барахсан баарын тухары олох, үөрүү-көтүү, дьол-соргу, үрдүк өрөгөй, үтүөҕө тардыһы, ил-эйэ баар. Эмник саастытын сэгэтэн көрдөххө, хас күн аайы сарсыарда эрдэ туран, сахалыы сиэринэн күөрчэх ыттын биһилэбин тыаһын таһыргырга бу баарга дылы.

Маша — Варвара Николаевна соҕотох кыһа. Кыысчаан сүүрэн-көтөн элэстэммит, ынах хомуйбут, уу баһыт, оҕо буолан оонньообуткөрүлээбит, ойуу-бичик түһэрибэр сирэ — Таастаах.

Оҕо-уруу чугаһынан суох буолан, күнү быһа ийэтин батыһа сылдьар. Онон кыра эрдэбиттэн үлэбэ-хамнаска сыстаҕас буола улааппыта. Ол иһин бэйэ-бэйэлэригэр наһаа убаныбыттарынын исиһиттэн иһэн кэпсиин сэргээн истэrim. Маша оҕо эрдэбинэ көрбүтэ эрэ ийэтэ буолаҕа.

1952 сыл күһүнүгэр Варвара Николаевна кыһын үөрэттэрэ, олохтуу Таастаахтан Партизанҕа киллэрбитэ. Тихон, Прасковья Новгородовтар диэн дьонно ордон үөрэттэрэргэ кэпсэтэр.

Ийэ уонна кырачаан кыыс арахсыылара ыарахан этэ. Ийэтиттэн харыс да сирин халбарыйбакка улааппыт оҕо ийэтин өр кэмгэ көрбөтүн сэрэбитэ, хараастыбыта. Уухаар баспыт характеристанын ийэтэ көстүбэт буолуор диэри кэнниттэн батыһа көрөн турбута. Кини ийэтин аны сайын биірде, үөрэх бүтүһүнэ көрөрүн санаан уйа-хайа суох ытаабыта. Сэрэйдэххэ, ийэтэ барахсан эмиз онук турукка киһиэн дьилээтэбэ. Ол саҕана Таастаахтан санаабытын

аайы киһирэ-тахса турар сир буолбатах. Суол-иис мөлтөбө, ата тардыстар көлө да аһыһа харгыс буолара.

Маша, дьэ, ити курдук Партизанҕа хаһан да харахтаан көрбөтөх дьонугар олоорор буолла. Хата, кини дьолугар, олоруохтаах ыла сытыары сымнаҕас майгылаах дьон буолан биэрбиттэрэ. Бэйэлэрин кыыстарын курдук ылыммыттар. Оссо үөрүүлээбэ — бэйэтин кытта саастыы Даша диэн кыыстакхтара. Бу ыалга 8-с кылааһы бүтэриэр диэри табыллан олорбута.

Үөрэх саҕаланан, саҕа доҕоттордонон ийэтин ахтылҕана умнулла быһытыыбыта. Ийэтэ кыһа этэнгэ сылдьар курдук кэлбит-барбыт дьонтон иһэн дууһалыын уоскуйара. Илиитин сылааһын ингэрбит астарын кэһии гынан ытан оҕотун үөрдэрэ.

Биһиги көлүөнэ оҕолоро оскуолатааҕы кэммиттэн ордук переменна туһалаахтык аһарын ахтабыт. Сизтиһэ сылдьан көрдүөрү устун «Шахта» оонньоон, ылаан эйээрэ хаамсарбыт. Учуталбыт Иван Иванович Игнатьев баянын дохуулуунан үнкүүлэн дайарбыт. Остуол оонньоуларыгар кирииллээх хапсыһылар буоланнар, ыһы-хаһы түһэрэбит.

Дьэ, онно Маша былдаһы ыла. Барыга бары сыстаҕас кыыс этэ. Билигин даһаны нэһилиэк, улуус остуол оонньоуларын күрэхтэһиитигэр кыттан миэстэлэһэр.

Оҕо-аймах үөрэх дьылын түмүктээн сааһы сайын көрсө алаастарынан, сайылыктарынан тарҕаһара. Маша күүтүүлээх кэмэ кэлэн ахтылҕанын таһаара, кылааһын бүтэрэн үөрүүтүн ийэтин кытта үллэстээри ыксыыра. Оо, ийэтэ төһө эрэ үөрэр!

Маша ол күндү мүнүүтэни — ийэтигэр ууратаары төбөтүн төнүкчү туттан биэрэрин, ийэтин сылаас, сымнаҕас түөһүгэр сыстарын, кууспахтырын санаатаһына, сүрээбэ дьикти сылааһынан бүтэйдии

ИЙЭ ДЬОЛО

ньүөлүйэрэ...

Оскуолабыт 8 кылаастаах буолан, салгы үрүө-тараа үөрэнэ барбыһыт. Маша Нам орто оскуолатыгар үөрэнэр буолбута. Оскуола кэнниттэн онно физика кабинетыгар лабаранынан үлэти хаалбыта.

Бу кэмгэ Улан-Удэттэн хореограф үөрэхтээх Роза Борисовна Кириллова кэлэн кулуупка үлэтин саҕалаабыта. Үнкүүлүүх сөптөөх уолаттары-кыргыттары мунһан үөрэтэн барбыта. «Ньургунун» диэн ааттаммыттар. Маша бу ансаамбыл тутта үнкүүлүүтэ буолбута. Дьингээх үнкүүлүт идэлээх салайааччы үлэтин түмүгэ түргэнник көстүбүтэ. «Ньургунун» республикаҕа биллибитэ.

Ити кэмтэн ыла Маша үнкүү абылангар ылларбыта. Билигин 75 сааһын туоллар даһаны, үнкүүлэн сыанаттан түһэ илик. Оҕолорунун, сиэннэриин кулууп сыанатын толору ылан үнкүүлээн бардахтарына, киһи эрэ сүргэтэ көтөбүллэр.

Ол эрэри Мария Афанасьева эмчит идэтин баһылаабыта, ийэтин баҕа санаатын толорон үөрдүбүтэ.

Хомустаах балыһатыгар бочуоттаах сыннааланҕа тахсар диэри үлэлээн кэллэ. Дьон-сэргэ махталын ылла.

Эдэр саас бэйэтэ туспа кэрэлээх, дыктилээх, таһылыбат таабырыннаах. Маша кэрэ сэбэрэлээх, нарын быһылаах-таһаалаах кыыс оҕо кылааннааҕа буола улааппыта, эдэр дьон хараһа ингэр кыһа буолбута. Ол эрэри эдэр кыыс сүрээбэ Степан Корякинтан атыһна дураһыйбат этэ. Ол саҕана Степантан дьоллоох уол суоҕа. Таптаһар сүрэхтэр олохторун холбуур урууларын 1972 сыллаахха тэрийбиттэрэ. Түөрт оҕону төрөтөн, Степанын «Аҕа», ийэтин «Эбэ» дэттэрэн улахан дьэ кэргэн буолбуттара.

Биһиги, дьүөгэлэр, аймаһаан сотору-сотору кутулан кэллэхпитинэ, өрдөөбүттэн көрбөтөх ыалдыт курдук үөр көрсөллөрө. Оҕолор барахсаттар ырыатойук, үнкүү-битии бөбө түһэрэллэр. Степа күһун-хаһын, эмис соботун элбэхтик сибиппит. Ийэлэрэ Варвара Николаевна астаабыт аһа миннигэһэ, тотоойута сүрдээх буолара. Хайа, уонна остуол хотойорунан сүөгэйэ, күөрчэбэ, суората.

Хомойуох иһин, Степа барахсан олохтон эдэр сааһыгар туораабыта. Маша түөрт кыра оҕолоох оҕообо хаалбыта. Саха дьахтара уһун-киэн санаалаах, алаһа дьэтин арчылыыр ыраас тыһынаах. Ол сиэринэн Маша ыарахан түгэннэртэн чаһыйбакка, араас быстах санааларга бэриммэккэ, оҕолорун тустарыгар күһүн-уоһун, сатабылын барытын уурбута. Ийэтэ аттыгар баар буолан күүс-көмө, өйөбүл буолбута. Эбэлэрэ астарын астаан, таһаастарын тигэн, оскуолаҕа атааран, көрсөн абырыыра. Истэннэн буолан кэнсиэргэ кэтиэхтээх таҕастарын кыт-

та тигэрэ. «Саамай өйдүүр, өйүүр киһим — ийэм этэ», — диэн Мария Афанасьевна билингэ диэри истинник ахтар.

Билигин Мария Афанасьева Корякина бэйэтэ нэһилиэк биір тарбахха баттанар көхтөөх далбара, истинг ийэ, талааннаах эбэ, хос эбэ.

Мария Афанасьева оҕолорун барыларын соҕотуһун атаһа тыгар туруорда, үөрэхтээтэ, ыал онортоото. Оҕолорун, сиэннэрин үөрүүлэринэн, ситиһиилэринэн үөрэн-көтө олорор.

Үс оҕото Дьокуускайга дьэ-уот тэринэн, олохторун онгостон, ыал буолан олороллор. Эбэтин аатын ылбыт орто кыыс Варвара Степановна, ийэтин туйаһын хатаран, эмчит буолан турар. I Хомустаах балыһатыгар үрдүк категориялаах старшай медсестранан ситиһиэлэтик үлэтир. Ийэтин энгэрдэһэн биір олбуорга дьэ туттан, улахан дьэ кэргэн ийэтэ, эбэтэ буолан олоор.

Эбэлэрин дьээтэ, уобарастаан эттэххэ, оҕолоругар-сиэннэригэр: тыаллаах күнгэ дурдалара, ардахтаах күнгэ хаххалара, тымны күнгэ сылаастара.

Бүгүңнү күңгэ Мария Афанасьева нэһилиэк олоһун көхтөөх киһитэ. Уус-уран көрүүгэ, спортивной күрэхтэһиилэргэ, бэйэтин саастылаахтарын ортотугар инники күөңгэ сылдьар. Араас чөбдигирдэр түмсүүлэргэ дьарыктанар. Бэйэтин саастылаахтарыгар холобур буолар.

Олохтоох нэһилиэк салалтата Мария Афанасьева дьонун олоһун, үлэтин үрдүктүк сыаналыыр. Нэһилиэк «Ытык ийэтэ» аат, нэһилиэк, улуус атын таһымнаах наһарадалара кини дьонун олоһун чаһылхайдык кэрэ-һэлиллэр.

**Дьүөгэтэ
М.Р. КОЛМОГОВА,
I Хомустаах**

УОЛАННАР ААҔЫЫЛАРА

Олунньу 26 күнүгэр саха биллиилээх поэта, ССРС суруйааччыларын Сойууһун чилиэнэ, Саха АССР культуратын үтүөлээх үлэһитэ **Ефрем Степанович Сивцев** – Таллан Бүрэ 110 сылыгар аналлаах 10-с төгүлүн «Этэр тыл имэнинэн» улуустаағы уоланнар аағыылары буолан ааста.

Конкурс үс бөлөбүнэн: кыра, орто, улахан уолаттарга ытытылынна. Уопсайа 156 уол Хатын Арыы, Бөтүг, Таастаах, Кыһыл Дэриэбинэ, Маймаҕа, Искра, Арбын, Көбөкөн, Хамаҕатта, Никольскай, Партизан, 1-Хомустаах, И.С. Гаврильев аатынан Нам 1-кы, Нам 2-с нүөмэрдээх, И.Д. Винокуров — Чабылҕан аатынан Нам алын сүһүөх оскуолаларыттан, Н.С. Охлопков аатынан улуустаағы гимназия, ону тэнгэ улуус уһуяаннарыттан кэлэн кытыннылар. Бу аағыылары Намнаағы оҕо библиотека уонна Бөтүг олохтоох модельнай библиотеката тэрийэн ытытылар.

Конкурс Хамаҕатта нэһилиэгин «Түһүлгэ» норуот

айымнытын киинин директора А.А. Харитонова, П. Сивцев аатынан Намнаағы историко-этнографической музей директора А.И. Копырин, Нам улууһун «Отуу уота» литературнай түмсүү чилиэнэ М.П. Мохначевская о.д.а. сыналаатылар.

Конкурс түмүгүнэн кыра бөлөххө гран-при үрдүк аатын Хатын Арыы «Сандаара» оҕо уһуяанын итиллээччилэрэ (сал. Н.И. Евстафьева, С.А. Ноева, Л.П. Эверстова), 1-кы миэстэ Хамаҕатта «Сарыал» оҕо уһуяанын итиллээччилэрэ (сал. Р.И. Никитина, С.Д. Андреева, Д.М. Назарова), 2-с миэстэ Партизан «Кустук» оҕо уһуяанын итиллээччилэрэ (сал. У.С. Григорьева, О.В. Винокурова), 3-с миэстэ Нам 2-с нүөмэрдээх «Кустук» оҕо уһуяанын итиллээччилэрэ (сал. Ю.С. Дыдаева, П.А. Жиркова).

Биирдиилээн кыттыыга гран-при үрдүк аатын Хамаҕатта «Сарыал» оҕо уһуяанын итиллээччитэ Рома

Протопопов (сал. Р.Н. Никитина, С.Д. Андреева, Д.М. Назарова), 1-кы миэстэ Алеша Колесов 2 Хомустаах «Хомус» оҕо уһуяанын итиллээччитэ (сал. А.И. Протопопова), 2-с миэстэ Саян Терентьев Искра «Мичээр» оҕо уһуяанын итиллээччитэ (сал. А.С. Терентьева), 3-с миэстэ Тускул Татаринев Көбөкөн оҕо уһуяанын итиллээччитэ.

Орто бөлөххө биирдиилээн ааҕааччыларга гран-при Көбөкөн орто оскуолатын 4 кылааһын үөрэнээччитэ Марк Орлов (сал. А.С. Кобякова) буолла. 1-кы миэстэ Айсен Атласов – Таастаах орто оскуолатын 4-с кылааһын үөрэнээччитэ (сал. С.А. Жиркова), 2-с миэстэ Максим Сивцев — Искра оскуолатын 2-с кылааһын үөрэнээччитэ (сал. М.Г. Матвеева), 3-с миэстэ Тимур Филиппов — Д.Ф. Алексеев аатынан 1 Хомустаах орто оскуолатын 4-с кылааһын үөрэнээччитэ (сал. В.П. Николаева) ыллылар. Бөлөбүнэн

аағыыга 1-кы миэстэ Н.С. Охлопков аатынан Нам улуустаағы гимназия 2-с кылааһын уолаттара (сал. Л.П. Сорокумова) ыллылар. Биһирэбил бирийинэн Нам алын сүһүөх оскуолатын 2-с «а» кылааһын үөрэнээччитэ Айаал Барамыгин (сал. М.П. Ноговицына) бэлиэтэннэ.

Улахан кылаас оҕолорун икки ардыларыгар бөлөбүнэн аағыыга гран-при үрдүк аатын Арбын орто оскуолатын үөрэнээччилэрэ (сал. В.С. Колесова), 1-кы миэстэни Е.С. Сивцев – Таллан Бүрэ аатынан Бөтүг орто оскуолатын үөрэнээччилэрэ (сал. Т.Р. Протопопова), 2-с миэстэни Хамаҕатта саха-француз лицейин үөрэнээччилэрэ (сал. Н.К. Местникова, В.Н. Сивцев), 3-с миэстэни И.С. Гаврильев аатынан Нам 1-кы нүөмэрдээх орто оскуола үөрэнээччилэрэ (сал. Л.Д. Данилова) ыллылар. Бу бөлөххө биирдиилээн аағыыга гран-при үрдүк аатын Партизан орто оскуолатын 6-с кылаа-

һын үөрэнээччитэ Артур Семенов (сал. Е.И. Петрова) ылла. 1-кы миэстэ Максим Бережнев, 2-с миэстэ Лея Семенов, 3-с миэстэ Айылҕан Петров Партизан орто оскуолатын 5-с кылааһын үөрэнээччилэрэ буоллулар.

Улуустаағы оҕо уонна Бөтүг олохтоох модельнай библиотекатын үлэһиттэрэ конкурсу тэрийэн ытытыга күүс-көмө буолбут Е.С. Сивцев – Таллан Бүрэ оҕолоругар, сиэннэригэр, Бөтүг нэһилиэгин баһылыгар М.В. Макаровка, Таллан Бүрэ аатынан орто оскуола директоругар Р.А. Заровняевка, Бөтүгнээҕи «Айылгы» культура киинин директоругар М.А. Макаровка, А. Шестаков аатынан норуот айымнытын киинин үлэһиттэригэр, Ленскэй нэһилиэк аҕаларын түмсүүтүгэр, улуустаағы «Отуу уота» литературнай түмсүү чилиэттэригэр улахан махталбытын тиэрдэбит.

В. КОЛЕСОВА, Бөтүг олохтоох модельнай библиотекатын сэбиэдиссэйэ

Саха республикатын народнай поэта, суруйааччыларын сойууһун председателэ **Иван Васильевич Мигалкин «Сүрэхтэн сабыллар санаалар»** диэн кинигэтин бэлэхтээбитин аахтым.

Бу кинигэтигэр поэт айар үлэнэн дьарыктаныабыттан билсиспит, доҕордоспут улахан суруйааччыларынын алтыһыларын сырдык санааларын ис сүрэхтэн истинник ааҕааччыга тириэрдэр, киһилии үтүө санааттан сабыллар анаарылары, эсселэрэ, суоллаагы бэлиэтээһиннэрэ суруллубут уонна иитэр-үөрэтэр эйгэлээх кинигэ бэчээттэммит кинигэтэ буолар диэн этиэҕи баҕарылар.

Кинигэ 5 түһүмэхтэн таныллыбыт - «Күн таммаҕын

СҮРЭХТЭН САҔЫЛЛАР САЙДАМ САНААЛАР

ыһыспыт дьылҕалар», «Алтыспыт суруйааччыларым», «Айар үлэ умсулҕаныгар», «Суоллаагы бэлиэтээһиннэр» уонна «Үтүө өйдөбүллэр».

Бу 5 түһүмэх барыта Саха бөдөн суруйааччыларынын, саҕалаан эрэр, олохторун поэзияҕа анаабыт доҕотторун кытта кэпсэтии, алтыһы, анаары, түмүк оноругу, ол иһигэр чугас, истин доҕотторо, аймахтара, республика салайааччылары кириэн кинигэни өссө эбэн-сабан ситэрин байыталлар.

Кырдык даҕаны «Күн таммаҕын ыһыспыт дьылҕалар» диэн түһүмэххэ норуотка биллэр народнай суруйааччыларын кытта алтыспыт кэмнэрин, көмөлөспүт, өйөөбүт дьоннорун кытта суруйуута, билигин суох суруйааччыларбытын сүрдээх сэрэхтээхтик, ытыктабыллаахтык, дьонго иитэр-үөрэтэр, сүбэлиир суруйуулар олус долгуталлар, ытыктабылы үөскэттилэр.

Иван Васильевич бэйэтэ киһи быһытынан олус нарын-намчы, уйаас дууһалаах, истин доҕор-табаарыс,

дьингнээх лирик-поэтынан ааҕабын...

Ол иһин хас биирдии геройун бу кинигэтигэр олус харыстаан, сэрэнэн, киһилии киэбинэн олус ытыктабыллаахтык, истин сыһыанынан ааҕааччыга тиэрдэр.

Оннук да буолуохтаах буоллаҕа, киһи олоҕо эндиэрэ, үөһээ-аллараа тахсыыта, түһүүтэ элбэх буоллаҕа.

Иван Васильевич тылы дьаарыстырыгар, имитиитигэр, мускуйуугугар булан ылар тыла-өһө «Үрүг санаа поэта» буолан айылҕаттан бэриллэбит ис талаана, бу «народнай поэтын» дакаастыыр.

Ааҕа олоноронун Иван Васильевич суруйар геройун таптаан, ытыктаан, сороҕор аһынан кэлэбин. Оннук тылы оонньотуу бу поэт, суруйааччы ис талаана, айылҕаттан бэриллэбит ис айылгыта буоларын итэҕэйэбин.

Бөдөн, норуот ытыктыыр суруйааччыларын ис санааларын, анаарыларынан, сороҕор олохторугар ыарахаттар, табыллыбатах түгэннэрин, ырааска-сырдыкка талаһыларынан ааҕангын, бэ-

йэн сыаналыргар өй угар, толкуйдатар, иитэр-үөрэтэр майгылаах үтүөнэн кинигэни норуотугар бэлэхтээбит эбит диэн санааҕа кэлэбин.

Иван Васильевич Мигалкин икки үйэ икки ардыгар, бу сана үйэ уларыта тутуугу олоҕун самай айартулар кэмэ, эдэр санаа ааспытта, буспута-хаппыта, икки үйэ дьалхааннара угарыта кирисии олоҕун ухханыгар буспут-хаппыт киһи буолар. Ол да иһин буолуо, ханнык баҕар киһини баарынан, хайдах сыһыаннаһарынан быһаарсан, киһилии өйдөөн, киһилии анааран, сүбэлээн үлэни-хамнаһы ытыгарын биһирэбиин.

Бу кинигэтигэр Намтан «Отуу уота» литературнай түмсүүтүн миһин уонна бу түмсүү салайааччытынан үлэлээбит, СР суруйааччыларын сойууһун чилиэнэ, поэт Кобяков Андрей Григорьевич туспутунан суруйбутугар махталбыт улахан.

Александр ДУНАЕВ, «Отуу уота» литературнай түмсүү председателэ

ҮӨРБҮТ КИҦИ ХАРАҔА

Кырдыаас доҕорум, Нам улуугуар билигин кинини бары биллэр да диэтэхпинэ киһи сыыспат, үтүө-мааны майгылаах, саха киһитигэр олус холку, киэн дууһалаах, олус эрэллээх доҕор киһим Мухин Василий Васильевич тохсунньуга 80 сааһын туолбута.

Онон төһө да төрөөбүт күнэ аастар, көр, күн бүгүннэгэнэ диэри массынатын ытыта сылдьар, үлэтин үлэли сылдьар убай, доҕор киһибин көрөн сүрэхим үөрэр, киэн тутта саныбын. Онон бу 80 саастаах доҕорбутун Дунаевтар дьиз-кэргэн аатыттан итиитик-истинник эвэрдэлибит!

Баһылайы көрүстэххинэ көрөөт үөрэ түһэҕин, үөрүү кыыма саҕар, үөрбүт харахтан ордук туох кэлиэй бу орто дойдуга... Онон бу кыра эвэрдэбин Степан Тимофеев «Үөрбүт киһи хараҕа» диэн хоһоонугар айбыт ырыабын Баһылайбар бэлэҕим буолуохтун!

Александр ДУНАЕВ, Хамаҕатта

ҮӨРБҮТ КИҦИ ХАРАҔА

Ст.Тимофеев тыла
А.Дунаев мелодията

Чэпчэжитик, цэрэ-көтө

Үөр- бүт ки- хи ха- ра- ға
ми- чи- ли- йэр ы- раас күн,
сар- да- на- нан ы- Һыа- ға
сы- лаа- Һы- нан ты- Һыа- ға!
Ми- чи- лич- чи - чэ- мэ- лич-
чи, үө- рэн- көтөн
хас биир- дии- бит сыл - дьыа - Һыт!
и - ризэх - пит!

Понедельник, 25 марта

06:00 Бастың клип 12+
06:30 Чэгийн-чэбдик буолу-охха! 6+
06:45 Готовим вкусно и по-лезно 12+
07:00 Саҥа күн-Новый день 6+
09:00 «Саха Сирэ» информа-ционной биэри 12+
09:15 Город женщин 12+
10:15 Аал-луук мас 12+
10:45 Дойдум дьоно 12+
11:00 Тыннаах дорбоон 12+
11:45 Ытык дьоммут ыллык-таах тыллара 6+
12:15 Биһикчээн 0+
12:30 Город женщин 12+
13:30 Саха Сирэ-Якутия 12+
14:00 Телесериал 16+
15:00 Один из нас 12+
16:00 «Полярная звезда» телевизионный конкурс 0+
17:00 Бастың клип 6+
17:15 Эр хоһуун 12+
18:00 «Саха Сирэ» информа-ционной биэри 12+
18:15 Биһикчээн 0+
18:30 Репортаж 12+
18:45 Дойдум дьоно 12+
19:00 «Якутия 24» информа-ционная программа 12+
19:15 Вечерний эфир 6+
20:30 Саха Сирэ-Якутия 12+

20:45 Эн сулускун! 12+
21:15 Сэргээ 12+
22:00 Хранители времени. 12+
22:30 Итоги дня 12+
Вторник, 26 марта
06:00 Бастың клип 12+
06:30 Чэгийн-чэбдик буолу-охха! 6+
06:45 Готовим вкусно и по-лезно 12+
07:00 Саҥа күн-Новый день 6+
09:00 «Саха Сирэ» информа-ционной биэри 12+
09:15 Город женщин 12+
10:15 Эн сулускун! 12+
10:45 Дойдум дьоно 12+
11:00 Вечерний эфир 6+
12:15 Биһикчээн 0+
12:30 Кэрэ кистэлэнгэ 12+
13:30 Саха Сирэ-Якутия 12+
14:00 Телесериал 16+
15:00 Сэргээ 6+
16:00 Лекториум 12+
16:45 Саха итэбэлэ 12+
17:15 Эр хоһуун 12+
18:00 «Саха Сирэ» информа-ционной биэри 12+
18:15 Биһикчээн 0+
18:30 Простые истины 12+
19:00 «Якутия 24» информа-ционная программа 12+
19:15 Вечерний эфир 6+
20:30 Саха Сирэ-Якутия 12+
20:45 Эн сулускун! 12+
21:15 Сэһэн сирэ 6+
22:00 Аал-луук мас. 12+
22:30 Итоги дня 12+
Среда, 27 марта
06:00 Бастың клип 12+

06:30 Чэгийн-чэбдик буолу-охха! 6+
06:45 Готовим вкусно и по-лезно 12+
07:00 Саҥа күн-Новый день 6+
09:00 «Саха Сирэ» информа-ционной биэри 12+
09:15 Кэрэ кистэлэнгэ 12+
10:15 Эн сулускун! 12+
10:45 Дойдум дьоно 12+
11:00 Вечерний эфир 6+
12:15 Биһикчээн 0+
12:30 Город женщин. 12+
13:30 Саха Сирэ-Якутия 12+
14:00 Телесериал 16+
15:00 Кэл, олор, сэхэргэ-һиэх 6+
16:00 Сэһэн сирэ 6+
16:45 Родной мой край 6+
17:15 Эр хоһуун 12+
18:00 «Саха Сирэ» информа-ционной биэри 12+
18:15 Биһикчээн 0+
18:30 Репортаж 12+
18:45 Дойдум дьоно 12+
19:00 «Якутия 24» информа-ционная программа 12+
19:15 Вечерний эфир 6+
20:30 Саха Сирэ-Якутия 12+
20:45 Эн сулускун! 12+
21:15 Сэһэн сирэ 6+
22:00 Хранители времени 12+
22:30 Итоги дня 12+
Четверг, 28 марта
06:00 Бастың клип 12+
06:30 Чэгийн-чэбдик буолу-охха! 6+
06:45 Готовим вкусно и по-лезно 12+

07:00 Саҥа күн-Новый день 6+
09:00 «Саха Сирэ» информа-ционной биэри 12+
09:15 Город женщин 12+
10:15 Эн сулускун! 12+
10:45 Дойдум дьоно 12+
11:00 Вечерний эфир 6+
12:15 Биһикчээн 0+
12:30 Кэрэ кистэлэнгэ 12+
13:30 Саха Сирэ-Якутия 12+
14:00 Телесериал 16+
15:00 ТВ-спорт 6+
16:00 Сэһэн сирэ 6+
16:45 Хранители времени 12+
17:15 Эр хоһуун 12+
18:00 «Саха Сирэ» информа-ционной биэри 12+
18:15 Биһикчээн 0+
18:30 Репортаж 12+
18:45 Дойдум дьоно 12+
19:00 «Якутия 24» информа-ционная программа 12+
19:15 Вечерний эфир 6+
20:30 Саха Сирэ-Якутия 12+
20:45 Эн сулускун! 12+
21:15 Сэһэн сирэ 6+
22:00 Хранители времени 12+
22:30 Итоги дня 12+
Пятница, 29 марта
06:00 Бастың клип 12+
06:30 Чэгийн-чэбдик буолу-охха! 6+
06:45 Готовим вкусно и по-лезно 12+
07:00 Саҥа күн-Новый день 6+
09:00 «Саха Сирэ» информа-ционной биэри 12+
09:15 Кэрэ кистэлэнгэ 12+
10:15 Эн сулускун! 12+

10:45 Дойдум дьоно 12+
11:00 Вечерний эфир 6+
12:15 Биһикчээн 0+
12:30 Город женщин 12+
13:30 Саха Сирэ-Якутия 12+
14:00 Телесериал 16+
15:00 ТВ-спорт 6+
16:00 Сэһэн сирэ 6+
16:45 Хранители времени 12+
17:15 Эр хоһуун 12+
18:00 «Саха Сирэ» информа-ционной биэри 12+
18:15 Биһикчээн 0+
18:30 Охота и рыбалка в Яку-тии 12+
19:00 «Якутия 24» информа-ционная программа 12+
19:15 «Спорт-КЛУБ» 12+
20:15 IT новости 12+
20:30 Саха Сирэ-Якутия 12+
20:45 Один из нас 12+
21:45 Лекториум 12+
22:30 Итоги дня 12+
Суббота, 30 марта
06:00 Геван 6+
06:30 «Спорт-КЛУБ» 12+
07:30 Саҥа күн-Новый день 6+
08:15 Саҥа күн-Новый день 6+
09:00 «Якутия 24» информа-ционная программа 12+
09:15 Истинг илдьит 6+
10:00 Кэл, олор, сэхэргэ-һиэх 12+
11:00 Ытык дьоммут ыллык-таах тыллара. 12+
11:30 Уостан түспэт ырыа-лар. 12+
12:45 Истинг илдьит 6+
13:30 Саха Сирэ. Күнтэн күн

12+
14:30 «Золотой фонд». 12+
15:15 Геван 6+
15:45 Геван 6+
16:15 Сахалы киинэтэ көрүөбүг. 12+
18:15 Биһикчээн 0+
18:30 Клевая рыбалка. 12+
19:00 Эн сулускун 12+
21:00 Итоги недели 12+
22:00 ТОК 12+
Воскресенье, 31 марта
06:00 Геван 6+
06:30 Уостан түспэт ырыа-лар 12+
07:45 Будем вместе 12+
08:00 Простые истины 12+
08:30 Саха итэбэлэ 12+
09:00 «Якутия 24» информа-ционная программа 12+
09:15 Истинг илдьит 6+
10:00 Кер-кулүү күнүнэн киинэлэр. 12+
12:30 Истинг илдьит 6+
13:15 «Весенняя эстафета с ветерком!» 6+
14:00 радиошоу «Сааскыты-ы» 12+
15:00 Акция «Весна на НВК» 12+
18:45 «Весенняя эстафета с ветерком!» 6+
19:30 Турнир по шашкам. 12+
20:30 Сахалы киинэтэ көрүөбүг. 12+

Роспотребнадзор информирует

Территориальный отдел Управления Роспотребнадзора по РС(Я) в Намском районе информирует население о том, что **Всемирный день прав потребителей проводится ежегодно 15 марта начиная с 1983 года, а с 1994 года широко отмечается и в Российской Федерации.**

Цифровые технологии уже третий год подряд формируют тематику Всемирного дня прав потребителей. По сложившейся традиции ежегодный Девиз определяет Международная Федерация потребительских организаций. В 2017 году в качестве девиза был предложен слоган «Consumer Rights in the Digital Age» - «Потребительские права в цифровую эпоху», в 2018 году этот день проходил под девизом «Making digital marketplaces fairer» - «Сделаем цифровые рынки справедливыми и честными» и в 2019 году (Consumers International - CI) он проходит под девизом «Trusted Smart Products» - Цифровой мир: надежные смарт-устройства».

К смарт-устройствам традиционно относятся так называемая «умная электроника»: смартфоны, носимые фитнес-трекеры, голосовые помощники, «умные» телевизоры, часы, розетки и т.п. Такие смарт-продукты отличаются тем, что имеют функции подключения к Интернету и они непосредственно получают, собирают и отправляют самые различные данные о потребителях и потребительском поведении. В мире в настоящее время насчитывается 23,1 миллиарда смарт-устройств, что превышает число людей в три раза.

Главным трендом роста потребительского рынка становится цифровизация общества, появление культуры не только оплаты услуг и товаров онлайн, но и активное использование новых технологий распознавания лиц и отпечатков пальцев, геолокационных и облачных

ОПРЕДЕЛЕН ДЕВИЗ ВСЕМИРНОГО ДНЯ ПРАВ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ, КОТОРЫЙ БУДЕТ ОТМЕЧАТЬСЯ 15 МАРТА 2019 ГОДА

сервисов, связанных между собой цифровых продуктов и смарт-устройств, виртуальных помощников, обладающих искусственным интеллектом. Кроме того, согласно программе «Цифровая экономика РФ», к 2024 году в России должно появиться минимум 10 высокотехнологичных и конкурентоспособных на глобальном рынке предприятий в сфере высоких технологий, 10 индустриальных цифровых платформ для основных отраслей экономики, 500 малых и средних предприятий в сфере создания цифровых технологий. Сегодня цифровые технологии изменили характер многих услуг и продуктов, так как встроенное программное обеспечение содержится во всё возрастающем количестве потребительских товаров.

В этой связи является закономерным то, что в Стратегии государственной политики Российской Федерации в области защиты прав потребителей на период до 2030 года, утвержденной распоряжением Правительства Российской Федерации от 28 августа 2017 года №1837-р, подготовленной Роспотребнадзором во исполнение поручения Президента России по итогам заседания президиума Государственного совета по вопросу развития национальной системы защиты прав потребителей, прошедшего 18 апреля 2017 года, поставлены цели, задачи и принципы государственной политики в области защиты прав потребителей исходя из тех рисков, которые несет в себе стремительно меняющийся мир. В частности, через актуализацию и систематизацию потребительского законодательства, как одного из ключевых направлений работы на ближайшую перспективу. Важно, чтобы потребители обладали набором базовых, неснижаемых прав, независимо от того касается это, например, приобретения офлайн товаров и услуг или

покупок в сети «Интернет». Тем более, что по мере глобального развития сегмента электронной коммерции и вовлечения в нее все большего числа активных пользователей сети «Интернет» потребуются не только изменения законодательства, но и реализация иных мер, которые для потребителей новой цифровой эпохи обеспечат достаточный уровень защиты, комфорта и безопасности при совершении дистанционных покупок.

Предстоящий Всемирный день прав потребителей будет хорошим поводом еще раз обратить внимание на то, что прогресс цифровых технологий должен прежде всего учитывать разносторонние интересы потребителей: это и право на качество и безопасность «умной электроники», и право знать о том, как собирается, обрабатывается и используется личная информация.

ЗНАЙ СВОИ ПРАВА! УСЛУГИ ИНТЕРНЕТ-МАГАЗИНОВ

В настоящее время индустрия электронной коммерции по организации продажи потребительских товаров и оказанию различных возмездных услуг в информационно-телекоммуникационной сети «Интернет» развивается очень динамично. Очень активно развиваются и предоставляются услуги интернет-магазины, дистанционная продажа товаров. Это удобно, быстро и чаще всего, дешевле, чем в обычном магазине.

На то нужно обращать внимание, чтобы избежать реальных проблем с дистанционными (виртуальными) покупками? Предлагаем некоторые советы и рекомендации:

- название сайта должно заканчиваться на буквы ru, так как для регистрации домена в зоне RU нужно заключать договор, указав паспортные данные или реквизиты организации;

- необходимо проверить сколько лет работает магазин, наименование юридического лица, его местонахождение (адрес);

- признак «правильного магазина» - полные реквизиты, наличие форума или гостевой книги;

- низкие цены должны насторожить? Цены могут снижаться из-за неоплаты налогов, могут продаваться нерастаможенный товар, в том числе из бракованных партий, с недействительными гарантийными талонами;
- лучше всего, если Вам предлагают два варианта оплаты товара: наличными курьеру и безналичный расчет через банк. Если магазины торгуют по безналичному, это может означать, что у него нет счета в банке и фирма не зарегистрирована;
- при доставке товара курьер обязан выдать товарный и кассовый чеки, гарантийный талон;

- если доставлен товар, не соответствующий заказанному, то Вы в праве отказаться от него, не оплачивая ни товар, ни доставку. В присутствии курьера необходимо проверить товар по внешним признакам, его комплектность, работоспособность. Инструкция пользователя должна быть доставлена на русском языке;

- продажа товара дистанционным способом имеет особый порядок и условия его возврата, а именно, данный вид торговли регулируется специальными Правилами продажи товаров дистанционным, утвержденных Постановлением Правительства РФ от 27 сентября 2007г. №612 и статьей 26.1. Закона РФ «О защите прав потребителей» от 07.02.1992 г. 2300-1, согласно которой потребитель вправе отказаться от товара в любое время до его передачи, а после передачи товара в течение семи дней. При отсутствии указанной информации о порядке и сроках возврата

товара в письменной форме в момент его доставки, покупатель вправе отказаться от товара в течение 3-х месяцев с момента передачи товара.

Удачных Вам покупок и добросовестных продавцов!

Во время декады, посвященной ко дню защиты прав потребителей проводятся «горячие линии» тел. **№43-0-25, E-mail: nams@14.rospotrebнадzor.ru**, консультации, классные часы, беседы, подготовка памяток на разные темы и другие мероприятия. Координаторами мероприятий являются ТО Управления Роспотребнадзора по РС(Я) в Намском районе, центр правовой информации улусной библиотеки им. Н.М. Рыкунова – Семенова Сардана Николаевна, тел. № 41-7-59, общественная организация Намского района РС(Я) «Общество защиты прав потребителей «Потребительский контроль» – Абрамов Ф.Ф., тел. №89841052650

«Потребитель прав всегда!» — Мудрость так гласит народа. Что ж, пожалуй, господа, В праздник сей весенний года Отмечаем важный день И права мы защищаем, Нам поздравить вас не лень, Слушайте! Мы возвещаем: Потребитель должен знать, Если вдруг он брак купил, Нужно деньги возвращать! Ведь закон нас защитит! И сегодня, и всегда Всем вам качества желаю, А в товарах, господа, Брак пускай не попадает!

Все мы с вами граждане, зовемся — потребители, Качества товарного и свежести любители, С днем защиты наших прав, я вас поздравляю, Лишь отличных вам товаров, от души желаю!

ТО Управления Роспотребнадзора по РС(Я) в Намском районе

ЫҤИРЭХ ТЫҤНАР

Күндүтүк саныр ийэбитин, эйбэс эбэбитин, педагогической үлэ уонна тыыл ветеранын, РФ Үөрэҕириитин туйгунун, СР үөрэҕин систематын Бочуотунай ветеранын, Нам улуунун Бочуоттаах гражданын **АНАСТАСИЯ ИВАНОВНА ЗАХАРОВАНЫ** 85 сааскын туолар өрөгөйдөөх үбүлүөйгүнэн итиитик-истинник эбэрдэлибит!

Биһиги ийэбит — уһулчучулаах учуутал. Кини элбэх ыччаты өй-санаа, майгы-сигили өттүнэн иитэн, олохторун суолун түстээбит уонна олохун бүтүннүү үөрэх ситимигэр анаабыт, 45 сыл Нам орто оскуолатыгар үлэлээбит чулуу киһи.

Күндү ийэбитигэр чиргэл тиит курдук кытаанах доруобуйаны, баҕа санаа бастыҥын, үтүө санаа үтүмэнин аныбыт, дьоллоох олоҕу баҕарабыт! Оҕолорун сылаас тапталларыгар уйдаран, сиэннэрин минньигэс мичээрдерин ингэринэн, дьохун олоҕу олохторугуттан, этэнгэ сылдьаргыттан биһиги олус үөрэбит. Биһиги туспутугар күннэтэ узараабат кыһамныын иһин махтанабыт!

Оҕолорун, кийиитин, сиэн кийиитин, күтүөтүн, сиэннэрин, хос сиэнин Санкт-Петербургтан, Дьокуускайтан, Амур уобалаһыттан.

Коллектив противотуберкулезного диспансера поздравляет с юбилейной датой наших уважаемых коллег **СОЛОВЬЕВУ НАТАЛЬЮ НИКОЛАЕВНУ, КОРЯКИНУ ГАЛИНУ НИКОЛАЕВНУ, АЛЕКСЕЕВУ ТАМАРУ НИКОЛАЕВНУ!**

В этот замечательный день в Вашей жизни мы от всего сердца желаем Вам крепкого здоровья, бодрости, любви и уважения родных, близких вам людей, друзей и коллег.

Благополучия, удачи в реализации намеченных планов, любимой вашей работе, жизненной уверенности в завтрашнем дне и большого человеческого счастья!

Коллектив ПТД, администрация и профком НЦРБ

Отличника потребкооперации, ветерана труда, дорогую **АННУ ДМИТРИЕВНУ ОСИПОВУ** поздравляем с 70 летним юбилеем и вручением высшей награды района «За вклад в СЭР Намского района»!

50 лет тому назад девушка из г. Саратова приехала с мужем Александром в с. Намцы и стала настоящей якутчанкой.

50 лет ты верна своей избранной профессии в торговле. 13 лет являешься предпринимателем и свой магазин назвала в честь любимого мужа Александра «Петровича». Родила двух сыновей, Владислава и Сергея, которые продолжили дело отца, стали профессионалами своего дела в ГАИ, полковником и подполковником полиции.

Спасибо тебе за заботу о родителях мужа, майора милиции Петра Гаврильевича и ветерана медицины Агриппины Сергеевны. Спасибо Вам за преданность и верность друзьям и родным.

Семья Петровых из Татты и Якутска, семья Александры и Владимира Гаврильевичей.

БИЛЛЭРИИЛЭР ОБЪЯВЛЕНИЯ

Считать недействительным утерянное удостоверение «Ветеран труда» на имя Прокопьева Егора Ильича.

© ООО «Уйгу» продает бетон и цементно-песчаный раствор любых марок от В – 3,5 до В – 25 согласно ГОСТ с доставкой.

© Заливаем идеальные ленточные бетонные фундаменты любых размеров согласно ГОСТ.

Тел. 89141056350 (звонить в рабочее время с 9 до 18 ч.)

© Грузовые перевозки.

Тел. 89644258617, 89841160270

@STOMATOLOGIA_V_KITAE

КИТАЙ
ХЭЙХЭ
БЕСПЛАТНАЯ ПУТЕВКА НА 7 ДНЕЙ

Sakha-China ТУРАГЕНСТВО
8-914-277-88-06
ДЗЕРЖИНСКОГО 26/4, КАБ 301Б

Уб. Нам улуунун олохтоохторо!
Барыгытын улуу Кытайга сынньана, эмтэнэ ынырабыт!
Тиис онготторор туристарга проезд уонна проживание босхо.

Сокуону тутуһуу — барыбыт эбээһинэспит

СААНЫ СЭРЭХТЭЭХТИК ТУТТУОХХА

Аҕыйах ыйынан сааскы кус абылана тирээн кэлиэ. Эр дьон бу кэми долгуйа күүтэллэр. Ыам ыйын саҕаланыыта, куска бултааһын көнгүллэннэ да, үгүс эр дьон сааларын туора сүкпүтүнэн, техникаҕа олоро түһээт, ыһыктарын кыбыммытын, ыраах-чугас диэн аахсыбакка, кустуу барыахтара. Онуоха сааны-сэби сатаан туттууга, илдэ сылдыһыга улахан сэрэхтээх буолуу ирдэнэр.

Сааны илдэ сылдыһыга сүрүн быраабылалар:

- Бастатан туран, саа-саадах хаһаайына саата куруук итиилээх сылдыһарын, ытарга бэлэмнэн курдук санаан, сэрэнэн тутуохтаах-хабыахтаах;

- Саатын бүтүннүү ингэн-тонгон хас биридди чааһын хасыһан, үчүгэйдик үөрэтэн, ыһары-танары үчүгэйдик сатыыр буолан баран биридэ ытарга бэлэмнэниэхтээх;

- Хас биридди саа-саадах, сәп-сәбиргәл анал пааспарыгар суруллубут ирдэбиллэри булгуччу тутууохтаах;

- Саа уоһун ытыан иннинэ уонна ытан баран бэрэбиэркэлиэхтээх. Баҕар, туох эмит сыыс киирэн хаалбыт буолуон сөп;

- Саа эстибэтэҕинэ, сомуогун 5 сөкүүндэ буолан баран биридэ арыһыахтаах;

- Сааны-саадаҕы анал хаатыгар уган, онтон ботуруоннары сааны кытта биригэ, аттыгар ууран, тизэй сылдыһахтаах сөп;

- Дьибэ сааны уонна ботуруоннары хатанар күлүүстээх сейфэлэргэ, тимир ыскааптарга, биитэр бөҕө матырыйаалтан онгоһуллубут уонна тимиринэн иилэммит мас дьаһыктарга кураанах сиргэ уура-харайа сылдыһылаахтаах;

- Ботуруоннары туспа, хааларыгар уонна сылаас сиртэн, ититэр прибордартан 1 миэтэрэттэн ыраах сиргэ ууруллуохтаах.

Сааны илдэ сылдыһыга бобуулар:

- Саа иитиитэ да суох буоллаҕына, киһи, дьон, дьибэ кыылын-көтөрүн, дьибэлэр диэки туһаайан тириир табыллыбат. Дьэбэлэннэ буолан саанан тирээн оонньуур дьон баар буолуон сөп;

- Вапшат ботуруону патронникка күүһүнэн уга-киллэрэ сатыыр;

- Икки уостаах сааны иккиэннэрин тэнгэ чыыбыһын тардыы уонна халбархай балаһыанньага туран ытыы;

- Саага сөп түбэспэт ботуруону туттуу;

- Болдьоҕо ааспыт, алдыаммыт-кээһэммит, саарбах көстүүлээх ботуруоннары туттуу;

- Сааны-саадаҕы бэйэ өрөмүөннээһин, механизмнары уларытыы;

- Сааны-саадаҕы, ботуруоннары түргэнник умайар матырыйааллары кытары биир сиргэ харайан туруоруу;

- Итирдэр утаҕы, наркотик, эмп иһэн баран, ол дьайыытыгар сылдьан, сааны харайыы, илдэ, тизэй сылдыһы;

Сааны туттуу көнгүллэммит:

- Сыл иһигэр административнай сокуону икки төгүл соруйан кэһиитэ;

- Сууттаммыт киһиэхэ;

- Сокуоннай сааһын ситэ илик оҕоҕо;

- Чопчу олохтор сирэ суох киһиэхэ;

- Психическэй ыарыһаах дьонго;

- Докумуоннара ситэ хомуллубатах буоллаҕына.

Саҕа саа ыларга сорох дьон ханна тийэн сайабылыанна суруйалларын, ханнык докумуон наадатын билбэт буолуохтаахтар. Ол туһунан Нам уонна Горнай улууһунааҕы лицензияны-көңүлү биэрэр отделениетыттан 8(411)62-43-1-71 нүөмэргэ эрийэн билсиэххитин сөп.

Н.В. ПОТАПОВ,

Нам уонна Горнай улууһунааҕы ЛЛР отделениетын начальнига, полиция майора

Специалист сүбэлиир

ГЛАУКОМА

Глаукома диэн харах иһинээҕи давление үрдээн, көрөр ньиэрбэни мөлтөтөр ыарыы буолар. Итинтэн сылтаан харах көрөрө мөлтүүр, ардыгар хойутаахтаах, киһи букатын көрбөт буолар, ньиэрбэтэ тиллибэттии өлөр. Ол курдук, билигин туругунан, глаукома диагностаах 100 мөл. киһи сир үрдүгэр баар, онтон 6 мөл. киһи ити ыарыыттан хараҕа суох буолбут.

Глаукома киһиэхэ биллибэккэ эрэ саҕаланар, ол эрэри манньк симптомнар баар буолуохтарын сөп: харах туманырыыта, күн эбэтэр лаампа уотун утары көрдөхкө кустук көстүүтэ, харах аалан ыалдыыта, борук-сорукка харах мөлтөөһүнэ, хараҕы тулалаан ыарытыһы. Үксүн 40 саастарын ааспыт дьон ыалдьаллар, харах уопсай мөлтөөһүнүн кытта сибээстээх. Ол иһин бу ыарыһы эрдэ булар инниттэн сыл аайы харах даулиета мээрэйдэниллиэхтээх (диспансеризацияҕа, профилактической медицинскэй көрүүлэргэ).

Сабыдыаллыыр биричиинэлэр:

Ырааҕы мөлтөтүк көрөр, харахтарыгар травмалаах эбэтэр операциялаах дьон үгүстүк ыалдьаллар. Ону таһынан атын хронической ыарыһылар эмиэ бу ыарыһыны үөскэтиэхтэрин сөп, ол курдук: үрдүк хаан баттаһына, сахарнай диабет, щитовиднай былчархай ыарыһылар. Харах тымныытыгар туттуллар гормоннаах хаапшылалары өр кэмгэ хонтуруола суох куттар дьон эмиэ ыалдьаллар.

Азиаттар харахтарын быһыыта туспатыттан глаукома сайдара 10-ча төгүл үрдүк. Ону таһынан удьуортан эмиэ улахан тутулуктаах, ол курдук киһи глаукоманы төрөһүтүтүтүтэн утумуон сөп.

Профилактика

Глаукоматтан харыстаныы күннээҕи олохтон улахан тутулуктаах, ол курдук:

1. табахтан аккаастанын;

2. төбөҕөр хаан мустааһыныттан туттунун (төнкөйөн туран уһуннук үлэлээһин харах даулиетын үрдэтэр);

3. аһары ыараханы көтөбүмэн;

4. баанньык, сауна парнойугар уһуннук олоруман;

6. хараҕа массаына ытартан туттунун;

7. үчүгэйдик утуйун.

Глаукома үөскээтэ даҕаны, олохун тухары хаалар ыарыы, онон төһөнөн эрдэ булуллар даҕаны, соччонон түмүгэ үчүгэй. Бэйэбитин харыстана сылдыһын.

Медицинскэй профилактика салаата

1-комнатные КВАРТИРЫ в ЦЕНТРЕ города Якутска! Активно ведется строительство многоквартирного

дома по ул. Тургенева (пересечение улиц Тургенева-Октябрьской-Лермонтова-Петровского) и в продаже однокомнатные квартиры в

Жилом комплексе «Ново-Никольский». Дом индивидуальной планировки, 3-х подъездный, 9-ти и 13-ти этажный. Ввод дома в эксплуатацию: 4 квартал 2020 г. Стоимость квартир от 2 782 260 руб. Застройщик: ООО «Строй-Индустрия», работает с 2002-го года. Основные направления компании, это – строительство зданий и производство строительных материалов (возведенные объекты: ТЦ «Палладиум», Японский дом, многоквартирные жилые дома по ул. Кутузова г. Якутска, по ул. Якутская, футбольный манеж, индивидуальные жилые дома по Покровскому тракту г. Якутска). Телефон для справок по приобретению квартир: 8-914-110-72-49 Самаана, 8-964-422-86-13 Светлана. Адрес офиса: г. Якутск, ул. Аммосова 18, каб 5.26.

Advertisement for 'Займ Доверительный' (Trustworthy Loan) with a 0.33% daily interest rate. It features an illustration of two men shaking hands and a 'Денежный Поток' (Cash Flow) logo. Contact info: С. Намцы, ул. И. Винокурова, 3, ТЦ «Ассоль», тел. 8-914-281-77-57.

Кэриэстэбил

Биһиги күндүтүк саныыр тапталлаах ийэбит, эбэбит, хос эбэбит, тыыл, үлэ бэтэрээнэ Олесова Варвара Львовна б.д. кулун тутар 21 күнүгэр орто дойдуттан арахан барбыта биир сыла буолла. Кини 1932 сыллааха кулун тутар 14 күнүгэр Нам оройуонун II-Хомуустаах нэһилиэгэр Марфа Агеевна, Лев Николаевич Юшковтар дьиэ кэргэнигэр 11-с оҕонно күн сириин көрбүтэ. Бииргэ төрөөбүттэрэ кыраларыгар утуу-субуу ыалдыан олохтон туораан иһэллэрэ, онтон кини, олох олоор бьатыгар, тыыннаах хаалбыта. Кыратыттан ийэтин, аҕатын батыһан үлэбэ эриллэн улааппыта. Төрөппүттэрэ Хатаска магнайгы холкуос тэриллититигэр киирбиттэрэ. Аҕата сааһын тухары холку-

оска бостууктаабыта, ийэтэ ыанньыксыттаабыта, үүт сүүрдүбүтэ, сүөгэйи иирдэн арыылыыра. Үлэтин быһыгар сэрйигэ сылдыааччыларга куобах тирииттэн бэргэнэ, кээнчэ тигэрэ. Онно кини илии-атах буолара. Кэлин бэйэтэ итини барытын сатыыр буолбута, арааһы иистэнэрэ, быһсапкалыыра. Сэрии иннинэ кини II Хомуустаах 4 кылаастаах оскуолатыгар үөрэнэ киирбитэ, үһүс кылааһы бүтэрбитэ. Сэрии сылларыгар оскуолаҕа 54 оҕо үөрэнэрэ. Олортон 28 уол сэрйигэ барбыттара, кинилэртэн 21-рэ сэрии толоонугар охтубута. Уоттаах сэрии ыар сылларыгар, сайынгы өттүгэр, ийэтигэр Адаҕай арытыгар ынах ыаһара, аҕатыгар көмөлөһөн бостууктаһара. Сэрийгэ күһэйтэрэн, үөрэбин салҕаабатаҕа, дьонун кытта тэҥнэ сылдыһыпта. Чороччу улаатан эрэр кыыс сыйыа «Хатас» холкуос бастайааннай үлэһитинэн буолбута. Ол кэмтэн сопхуос тэриллитир диэри өрөбүлү,

уопусканы билбэккэ, бэйэтин саастыылаахтарын кытта, кыһыннары-сайыннары улахан дьоннуун тэҥнэ үлэлэспиттэрэ. Сытыы-хотуу кыыс үлэтигэр мэлдьи хайҕанарын, таҕаһынан, чэйинэн, табаһынан бириэмийэлэнэрин туһунан үөлээннэхтэрэ ахтан кэпсидиллэрэ. Кэлин ийэбит Варвара Львовна Юшкова 1950 сыллаахтан «Нам» сопхуоска 17 сыл курдук ныйрэй көрөөччүнэн үтүө суобастаахтык үлэлээбитэ. Социалистическай куоталаһыга былаанын өрүү аһара толороро, ныйрэй-дэрин төлөһүтөн хайҕанара, Бочуотунай грамотанан бэлиэтэнэрэ. Бу кэмгэ Москва куоракка Бүтүн Сојууустаагы норуот хаһаайыстыбатын быһстапкатыгар барар путевканан наҕараадаланан, көрөн кэлбитэ. Кэлин бочуоттаах сынныалаһа тахсыр диэри атыы-эргизэн ийгэтигэр, нэһилиэк бэкээринэтигэр сэбиэссэйинэн, олохтоох маҕаһынгга тех. үлэһитинэн энкилэ суох үлэлээбитэ.

Кини 1951 сыллааха Олесов Афанасий Пудовичтыын холбоһон ыал буолбуттара, 1954с. кыыстаналлар, 1962с. уолланаллар. Аҕабыт нэһилиэк магнайгы механизатордарыттан биридэстэрэ. Техникаҕа сыстаҕас эдэр кини колхуоска механигынан аһаан үлэлэспиттэрэ. Кини бу кэмгэ Дьокуускайга тыа хаһаайыстыбатын каадырдары бэлэмниир оскуоланы бүтэрбитэ. Аҕабыт 1967 сылтан «Нам», онтон 1976 с. «Комсомольская» сопхуос Хатастаагы отделениетыгар өр сылларга зоотехнигынан, биригэдьириинэн таһаарылаахтык үлэлээбитэ. Нэһилиэккэ ытыллар саҕа саҕалааһыннар Афанасий Пудович быһаччы кыттыгынан бараллара, ол курдук 60-с сылларга тэрилтэлэргэ ититэр ситими киллэри, саҕа хотоннору туттары, 80-с сылларга Сэргэлээх участкаҕын магнайгы тутууларын бытыгы курдук далааһыннаах үлэлэри о.д.а ааттаталыаха сөп. Аҕабыт

эдэригэр ССКП кэккэтигэр киирибэтэ, нэһилиэк общественнай олоһор өрүү кытара. Партия ыйытынан Партизанга, Салбанга зоотехнигынан үтүө суобастаахтык үлэлээн ааспыта. Кини элбэхтик хайҕанара, Бочуотунай грамоталарынан, махтал суруктарынан, созуруу сынныанар путевкаларынан наҕараадаланара. Төрөппүттэригэр дьонун олоһу олорон аастылар, нэһилиэккэ ытыктанар ыаллартан биридэстэрэ. Ийэбит ыалдытымсах, минньигэс астаах хаһаайка, иистэнһэн бэрдэ. Кини 86 сааһын туолуор диэри биһиэхэ, оҕолоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр сүбэ-ама бизэрэ, көмөлөһө сылдыһыта. Таптыыр, истинник саныыр ийэбит, эбэбит, хос эбэбит сырдык мессүөнэ биһиги сүрэхпитигэр, дууһабытыгар өрүү тыыннаах. Оҕолоро, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ.

A large table containing obituaries for various individuals. Each entry includes a name, dates, and a brief biography or family information. Some entries include small photos of the deceased. The names listed include Исакова, Никитина, Петрова, Павлова, and others.

Бэлиэ түгээнэр

БЫЙЫЛ ҮЛЭҔЭ КИРИЭХТЭЭХ

Кулун тутар 15 күнүгэр, Ленскэй нэһилиэккэ, 98 миэстэлээх оҕо сайдар киинин бастакы сваятын үөрүүлээх быһыныга-майгыга түһэрдилэр.

Үөрүүлээх тэрээһингэ «Нам улууһа» МТ баһылыга Юрий Слепцов, «Ленскэй нэһилиэк» МТ баһылыга Андрей Новгородов, «ДСА бырайыактыыр хампаанна» директорун солбуйааччы Платон Васильев, тэрилтэлэр салайааччылары, үөрэҕири ситимин үлэһиттэрэ уонна общественнай түмсүүлэр кытгыны ыллылар. Оҕо сайдар киинэ сырдык, сылаас, ыраас тыыннаах, хаачыстыбалаах буоллун диэн, өбүгэлэрбит саҕаттан сүгүрүйэн кэлбит аал уоту айах тутан алгыс сиэрин-туомун Петр Охлопков толордо.

«Ордук хаарбах, мөлтөх, эргэ туруктаах оҕо саадтардаах Ленскэй нэһилиэк буолар. Онон селоҕа саҕа оҕо саадын тутуутун үлэтэ саҕаламмыта үөрүүлээх уонна долгутуулаах. Салгыы «Адгезия» хампааннаҕа 120 миэстэлээх оҕо саадын туттараары бырайыак онотторо сылдыабыт. Тутуу быйыл саҕаламмыта барыбытын үөрдэр. Инникитин 120, 140 уонна 240 миэстэлээх оҕо саадтарын тутарга сир тыһыран, бэлэмнээн олоробут. Оҕолор саҕа оҕо саадка сылдыаллар, оскуолаҕа үөрэнэллэрэ сайдан тахсалларыгар олук буолар», - диэтэ.

Бэдэрээччит быһытынан үлэһит «Адгезия» хампаанна, быйыл күһүн, кэрэҕэ уһуйар 98 миэстэлээх оҕо сайдар киинин үлэҕэ киллэриэхтээх.

«ЭНСИЭЛИ» РАДИО ҮЛЭТИН САҒАЛААТА

истиэхтэрэ.

«Нам улууһа» МТ баһылыга Юрий Слепцов, «ТЦТР» государственнай унитарнай тэрилтэ генеральнай директора Андрей Ребров, «Хатынчаан» студия директора Гаврил Мальцев улуустаабы радиостанция аһыллыбытын бэлиэтиир символическай кнопканы баттаан, үлэ саҕаламмытын биллэрдилэр. Тэрээһингэ улуус нэһиликтэрин баһылыктара, ыҥырылаах ыалдьыттар көхтөөх кытгыны ыллылар.

Улуустаабы радионы тэрийии үлэтэ 2017 сылтан саҕаламмыт. Онтон ыла частота уонна лицензия ылыгытын ситиһэн улууспут дьонугар-сэргэтигэр үлэлэрин саҕалаатылар. Араас сэргэх, сэдэх биэриилэр тахсаннар, кэпсэтиилэр буоланнар дьонго күүс-көмө буолуохтара диэн эрэнэбит.

С. АРГУНОВ

БИЛЛЭРИИЛЭР ОБЪЯВЛЕНИЯ

ВНИМАНИЕ!!!

Межрайонная инспекция ФНС России №5 по РС(Я) приглашает на бесплатный ежегодный семинар для бухгалтеров и индивидуальных предпринимателей, который будет проводиться 28 марта 2019 года (четверг) с 14:00 ч. в актовом зале МО «Намский улус» (3 этаж)

Основные темы семинара:

1. Налог на добавленную стоимость с 2019 года.

2. Специальные налоговые режимы в 2019 году.
3. Сведения 2-НДФЛ за 2018 год.
4. Страховые взносы.
5. Налог на имущество организаций.
6. Онлайн кассы в 2019 году.
7. Ответы на вопросы.

**ВНИМАНИЕ!
ВНИМАНИЕ!
ВНИМАНИЕ!**

В связи с 95-летием Пионерии РС (Я) и Намского улуса, 50-летием Намского Дома Пионеров МБУ ДО

Детский центр «Туелбэ» просит старших пионервожатых и пионеров, организаторов детского движения всех поколений, коллег, работавших в Доме Пионеров (Детском центре «Туелбэ») предоставить воспоминания, фотографии по адресу: с.Намцы, ул.Аммосова, 40 и эл. почте: ds. в срок до 1 мая с.г.

Считать недействительным утерянное водительское удостоверение по маломерным судам № 683132 на имя Слепцова Семена Игнатьевича.

15 лет счастья

РАСПРОДАЖА ЗАЙМОВ!

ПРОЦЕНТЫ СНИЖЕНЫ!

Быстро ✓

Выгодно ✓

от 50 до 200 тыс. ✓

8-800-100-66-08

almazkredit.ru

Заем "Потребительский" - Акция «Счастье с АКС». Сумма займа: от 50 тыс. до 200 тыс. рублей. Срок: 13 мес. Ставка: 19% годовых. Обеспечение: без обеспечения или поручительство. Периодичность платежей по займам: согласно графику платежей. Займы выдаются только членам кооператива. Размер минимального паевого взноса: 1000 рублей. Размеры паевых и членских взносов, а также условия личных займов можно узнать на сайте almazkredit.ru, в офисах обслуживания и по телефону. СКПК КС «Алмазкредитсервис». Реклама.

Наш адрес, с. Намцы, ул. Чернышевского, д.14
Тел: 41-285, 8924-177-99-61
WhatsApp 8914-264-32-56

15 лет счастья

АЛМАЗКРЕДИТ СЕРВИС

ЗАЕМ НА УЛУЧШЕНИЕ ЖИЛИЩНЫХ УСЛОВИЙ

На строительство и покупку дома проценты снижены

ВОЗМЕЩАЙТЕ МАТЕРИНСКИМ КАПИТАЛОМ

Наш адрес, с. Намцы, ул. Чернышевского, д.14
Тел: 41-285, 8924-177-99-61,
WhatsApp 8914-264-32-56

8 800 100 66 08
almazkredit.ru

в 24-х районах республики

Заем «На улучшение жилищных условий». Сумма займа: от 400 тыс. до 5 000 млн рублей. Срок: 12 мес. Ставка: 24% годовых. Обеспечение: поручительство, залог. Периодичность платежей по займам: согласно графику платежей. Займы выдаются только членам кооператива. Размер минимального паевого взноса: 1000 рублей. Размеры паевых и членских взносов, а также условия личных займов можно узнать на сайте almazkredit.ru, в офисах обслуживания и по телефону. СКПК КС «Алмазкредитсервис». Реклама.

Оставьте онлайн заявку на almazkredit.ru

Кылаабынай редактор В.Г. КАСЬЯНОВ

ОТДЕЛЛАР:

редакторы солбуйааччы — 41332,
 хаһыаты таңыы — 41332,
 бухгалтерия — 41141,
 факс — 41141.

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улууһун «Энсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информационай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральной сулуусуна СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — **ШИ №ТУ14-0216.**

Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэһитин, дьиэһит аадырыһын чопчу ыйын. Редакцияга киирбит суруктар төннөрүллүбэттэр. **Автор этэрэ хаһыат санаатыһын мэлдьи биир буолбат.**

«ЭНСИЭЛИ» - Нам улууһун хаһыата.

Редакция, издатель аадырыһа: 678380, СР, Нам улууһа, Нам сэл., Ст. Платонова уул, 1/2 корп. Типография аадырыһа: Дьокуускай к., Вилюйскэй переулук, 20
E-mail: Namtsy41141@mail.ru

Хаһыат «Якутия» медиа-холдинг АУо типографиятыгар бэчээттэннэ.

Аадырыһа:

Дьокуускай к., Вилюйскэй переулук, 20

Формата А3. Кээмэйэ 3,0 бэчээт. лиис

Көҕүл сыһанан атылланар

Индекс — Р0005. Тираһа — 1031 экз.

Бэчээкэ илии баттаньтын графига — 12:00 ч. 20.03.2019 с.

Бэчээкэ илии баттанна — 11:20 ч. 20.03.2019 с.